

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1982/83:13

om upphävande av beslutet om karensdagar, m. m. (prop. 1982/83:55 delvis)

Proposition 1982/83:55 om upphävande av beslutet om karensdagar, m. m. har remitterats till utskottet såvitt avser förslag om

- Återställande av de ursprungliga grunderna för beräkning av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (bil. 1, socialdepartementet).
- Ändring av tidigare riksdagsbeslut om karensdagar m. m. inom sjukförsäkringen (bil. 1, socialdepartementet).
- Studiestöd m. m. (bil. 3, utbildningsdepartementet).

I förslaget om ändring av tidigare riksdagsbeslut om karensdagar m. m. inom sjukförsäkringen återfinns även förslag om ändrade procentsatser för sjukförsäkringsavgiften, folkpensionsavgiften och arbetsmarknadsavgiften. Förslaget såvitt avser arbetsmarknadsavgiften behandlas i utskottets betänkande SfU 1982/83:9.

I det förevarande betänkandet behandlas – förutom proposition 1982/83:55 i ovan angivna delar – partimotioner från moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet samt tio motioner från den allmänna motions tiden under riksmötet 1981/82.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1982/83:55 bil. 1 (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att

dels godkänna vad som anförts i propositionen om återgång till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring,

dels antaga de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.,
2. lag om ändring i lagen (1982:368) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
4. lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

dels till Folkpensioner på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 300 000 000 kr.,

dels till Bidrag till sjukförsäkringen på tilläggsbudget I till statsbudgeten

för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 130 000 000 kr.

Vidare har regeringen i bil. 3 (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),
  2. lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel.
- Författningsförslagen finns intagna i bil. 1 till betänkandet.

Motionerna

Motioner väckta med anledning av propositionen

I motion 1982/83:108 (motivering i 99) av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs att riksdagen avslår proposition 1982/83:55 bilaga 1. Socialdepartementet, såvitt avser punkterna 1, Återställande av de ursprungliga grunderna för beräkning av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring, 2. Ändring av tidigare riksdagsbeslut om karensdagar m. m. inom sjukförsäkringen och att riksdagen avslår proposition 1982/83:55 bilaga 3, Utbildningsdepartementet.

I motion 1982/83:119 (motivering i 112) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar: Beträffande sociala åtgärder

1. att avslå regeringens förslag till
  - a. lag om ändring i lagen (1982:368) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
  - b. lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.
  - c. lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,
2. att avslå regeringens förslag att till Bidrag till sjukförsäkringen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 130 000 000 kr.,
3. att i förhållande till regeringens förslag med 1 % sänka sjukförsäkringsavgiften och med 1 % höja folkpensionsavgiften,
6. att med avslag på regeringens förslag om ändrade regler för beräkning av basbeloppet medge att basbeloppet höjs med 100 kr. den 1 januari 1983 genom särskilt tilläggsbelopp.
7. att hos regeringen begära förslag om höjning av pensionstillskotten med 4 % den 1 juli 1983,
8. att till femte huvudtiteln förslagsanslag Folkpensioner anvisa 100 000 000 kr. på tilläggsbudget I.

I motion 1982/83:121 (motivering i 120) av Ola Ullsten m. fl. (fp) hemställs

1. att riksdagen avvisar vad i propositionen anförts om återgång till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring,

2. att riksdagen avslår i propositionen framlagt förslag till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.,

3. att riksdagen avslår förslaget att till Folkpensioner på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 300 milj. kr.,

4. att riksdagen avslår förslagen till

a. lag om ändring i lagen (1982:368) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

b. lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,

c. lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,

5. att riksdagen avslår förslaget att till Bidrag till sjukförsäkringen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 130 milj. kr.,

7. att riksdagen avslår förslaget till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel,

8. att riksdagen antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349).

Yrkandena i de ovannämnda motionerna, såvitt de innefattar avslag på propositionens förslag om ändring av den i lagen (1981:691) om socialavgifter reglerade arbetsmarknadsavgiften, behandlas i utskottets betänkande SfU 1982/83:9.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1981/82

I motion 1981/82:224 av Hans Pettersson i Helsingborg (s) och Bengt Silfverstrand (s) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder som syftar till att läkarintygen till sjukkassorna samt sättet att ifylla desamma, t. ex. datum utskrivet med bokstäver, ändras så att bedrägeririsken minskar.

I motion 1981/82:225 av Margaretha af Ugglas (m) hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om sådana åtgärder att de försäkrade årligen erhåller besked om inarbetad pension från den allmänna försäkringen.

I motion 1981/82:265 av Lars Wernér m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen som sin mening uttalar att en utvärdering och översyn av ATP-systemet bör ske med inriktning att ge alla pensionärer en mera likvärdig ekonomiskt tryggad ålderdom.

I motion 1981/82:666 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Birgitta Rydle (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ATP-rätten för vård av barn som är under tre år i hemmet successivt bör utvidgas till att gälla vård av barn upp till skåldern och vård av sjuka, gamla eller handikappade som är i ständigt behov av vård och omsorg.

I motion 1981/82:943 av Görel Bohlin (m) och Ewy Möller (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning beträffande den form av ekonomisk ersättning som skall utgå vid rehabilitering i olika fall.

I motion 1981/82:1274 av Karin Israelsson (c) och Martin Olsson (c) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning och förslag om rätt till ersättning vid sjukdom för dem som erhåller KAS och ej är inplacerade i sjukpenningklass.

I motion 1981/82:1286 av Mårten Werner (m) och Olle Aulin (m) hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om en parlamentarisk utredning rörande den framtida tryggheten i juridiskt, försäkringstekniskt och ekonomiskt hänseende för AT-pensionärerna med direktiv bl. a. att skapa ett förstärkt skydd för pensionernas realvärde.

I motion 1981/82:1732 av Görel Bohlin (m) hemställs att riksdagen hemställer hos regeringen om utredning av möjligheterna att byta ut nuvarande system för ersättning till sjukvårdshuvudmännen beträffande hemsjukvård mot ett system med schablonberäknade bidrag.

I motion 1981/82:1735 av Gertrud Hedberg (fp) och Bertil Dahlén (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om sjukskrivning för patienter som genomgår sjukvårdande behandling utomlands.

I motion 1981/82:1736 av Eivor Nilson (c) och Stina Eliasson (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning om delade ATP-förmåner för makar.

Utskottet

Statsministern anför i inledning till propositionen att ansträngningarna att föra Sverige ur den ekonomiska krisen ofrånkomligen kommer att kräva uppoffringar av medborgarna. Utgångspunkten måste då vara att de bördor som blir nödvändiga för att trygga sysselsättningen och vårt lands ekonomiska oberoende skall bäras av alla grupper i samhället och fördelas efter bärkraft. Detta är en förutsättning för att politiken skall kunna ges den breda folkliga förankring som fordras för att krispolitiken skall kunna krönas med framgång. Han anför vidare att ett viktigt led i strävan att nå social rättvisa är att slå vakt om den sociala tryggheten men att det inte finns utrymme för nya kostnadskrävande reformer på det sociala området. Strävan måste därför i första hand vara att försvara de trygghetsreformer som börjat raseras under de senaste åren.

Mot bakgrund av den mycket allvarliga statsfinansiella situationen är det, anför statsministern vidare, nödvändigt att utgiftsökningar som föranleds av förslagen i propositionen åtföljs av motsvarande inkomstförstärkningar. Utgiftsökningarna bör därför finansieras genom en höjning av mervärdesskatten och en höjning av arbetsmarknadsavgiften.

Finansutskottet har i det till betänkandet (bil. 4) fogade yttrandet FiU

1982/83:2 y understrukt att de föreslagna åtgärderna i propositionen bör totalfinansieras. Behovet härav är enligt finansutskottet så angeläget att detta bör komma till uttryck i riksdagens beslut vad gäller utgiftsökningarna. Förslagen i propositionens olika bilagor bör godkännas, antas eller medel anvisas endast på det uttryckliga villkoret att riksdagen bifaller förslagen om en höjning av mervärdeskatten resp. arbetsgivaravgiften till arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottet delar finansutskottets uppfattning. De ställningstaganden som utskottet gör nedan till olika åtgärder kommer därför att bli villkorade av att riksdagen bifaller propositionens förslag om en höjning av mervärdeskatten. Detta förslag behandlas i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14.

Pensionsfrågor

Beräkning av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring

Basbeloppet inom den allmänna försäkringen fastställs av regeringen för varje år. Det utgör 15 400 kr. multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i november året före det som basbeloppet avser och prisläget i juni 1980. Förändringarna i det allmänna prisläget skall, i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen, för tid efter oktober 1980 beräknas med bortseende från indirekta skatter, tullar och avgifter medan tillägg skall göras för subventioner. Dessutom skall vid beräkningen av jämförelsetalet också bortses från direkt inverkan på prisläget genom ändrade energipriser. Basbeloppet beräknas således med utgångspunkt i förändringarna i nettoprisindex, varvid dock som nämnts skall bortses från förändringar i energipriserna.

Före den 1 januari 1981 beräknades basbeloppet på grundval av förändringar i konsumentprisindex, dvs. med hänsynstagande fullt ut till förändringar i det allmänna prisläget. Riksdagens beslut om ändrade beräkningsgrunder fattades i enlighet med förslag i proposition 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten, m. m. och utskottets betänkande SfU 1980/81:14 (rskr 1980/81:84).

Fram till den 1 januari 1982 fastställdes basbeloppet för varje månad. Basbeloppet ändrades därvid när jämförelsetalet ändrats med minst tre procent sedan närmast föregående ändring av basbeloppet gjordes. Riksdagens beslut om beräkning av basbeloppet årsvis fattades i enlighet med förslag i proposition 1981/82:50 och utskottets betänkande SfU 1981/82:6 (rskr 1981/82:85).

Basbeloppet för år 1982 utgör 17 800 kr. Enligt de beräkningsgrunder som gällde före den 1 januari 1981 skulle basbeloppet för december 1982 ha utgjort 19 200 kr. Enligt de nuvarande beräkningsgrunderna skulle vid en

månadsberäkning basbeloppet för december 1982 utgjort likaledes 19 200 kr.

I reservationer till utskottets betänkanden 1980/81:14 och 1981/82:6 motsatte sig utskottets socialdemokratiska ledamöter såväl förändringen av beräkningsgrunderna för basbeloppet som att basbeloppet skulle beräknas för år. I en socialdemokratisk partimotion som väcktes under den allmänna motionstiden vid föregående riksmöte följdes kritiken upp mot förändringarna av basbeloppet. I motionen begärdes att basbeloppet fr. o. m. den 1 januari 1983 skulle beräknas enligt de grunder som gällde före den 1 januari 1981, dvs. att basbeloppet skulle bestämmas med utgångspunkt i förändringar i konsumentprisindex. Vidare begärdes, med godtagande av att basbeloppet även fortsättningsvis skulle bestämmas för år, att basbeloppet för år 1983 skulle räknas upp med ett belopp som var högre än det som följde av nuvarande bestämmelser. Beloppets storlek skulle fastställas efter överläggningar med företrädare för pensionärernas organisationer. Avsikten med uppräknningen skulle vara att åstadkomma en "förskottshöjning" av basbeloppet, som skulle motverka konsekvenserna för förmånstagarna av att basbeloppet fortsättningsvis beräknades för år i stället för månad. Den föreslagna återgången fr. o. m. den 1 januari 1983 till tidigare beräkningsmetod för basbeloppet innebar, framhölls det i motionen, att basbeloppet för år 1984 och därefter skulle komma att fastställas genom att det nya basbeloppet räknas upp med konsumentprisindex.

Utskottet (SfU 1981/82:10) avstyrkte bifall till motionen. I en reservation från de socialdemokratiska ledamöterna hemställdes att riksdagen skulle bifalla motionen. Riksdagen följde utskottet.

Propositionens förslag om en återgång till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet följer förslaget i den förenämnda motionen och reservationen. Förslaget innebär att de ursprungliga reglerna om värdesäkring skall införas från den 1 januari 1983 och att ändringen slår igenom första gången basbeloppet därefter fastställs, nämligen för år 1984. Något lagförslag föreläggs inte riksdagen nu eftersom de nya reglerna behöver tillämpas först i december 1983 när regeringen bestämmer basbeloppet för år 1984. Departementschefen avser att återkomma snare med ett lagförslag och hemställer nu om riksdagens godkännande av vad han anfört om en återgång till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet.

Vad härefter gäller det tilläggsbelopp till basbeloppet som enligt motionen och reservationen skulle utgå fr. o. m. den 1 januari 1983 som en kompensation för en årsvis basbeloppsberäkning, föreslås i propositionen beträffande folk- och tilläggs- och delpensionsförmåner samt arbetsskadelivräntor eller motsvarande ersättningar enligt äldre lagstiftning ett tilläggsbelopp på 300 kr. till basbeloppet fr. o. m. nästa år. För innevarande budgetår medför förslaget om ett tilläggsbelopp en kostnadsökning med 550 milj. kr., varav 300 miljoner belastar förslagsanslaget Folkpensioner. Medel härför föreslås anvisade på tilläggsbudget.

Såvitt avser de totala kostnaderna för förslaget kan dessa beräknas till ca 2 500 milj. kr. för år. Departementschefen framhåller emellertid i detta sammanhang att kostnaderna för den föreslagna återgången till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet är svåra att beräkna eftersom de blir beroende av prisutvecklingen.

I propositionen tar departementschefen också upp frågan om basbeloppets påverkan av prisförändringar till följd av devalveringen av den svenska kronan i oktober i år. En förutsättning för att devalveringen skall få avsedd effekt är, anför han, att olika grupper inte utverkar kompensation för de prisökningar som devalveringen leder till. I denna fråga har företrädare från Pensionärernas Riksorganisation förklarat att pensionärerna är beredda att göra samma uppoffringar som andra grupper förutsätts göra, nämligen att avstå från kompensation för den del av prisstegringarna som föranleds av devalveringen. Företrädare för Sveriges Folkpensionärers Riksförbund har också, framhåller departementschefen, vid olika tillfällen förklarat sig vara beredda att medverka i saneringen av Sveriges ekonomi. Departementschefen avser att senare under innevarande riksmöte återkomma till frågan om på vilket sätt devalveringseffekten skall neutraliseras fr. o. m. år 1984. Han understryker att det gäller en extraordinär engångsåtgärd som inte i övrigt får inverkan på värdesäkring av socialförsäkringsförmåner.

I motionerna 1982/83:108 av Ulf Adelson m. fl. och 1982/83:121 av Ola Ullsten m. fl. yrkas avslag på propositionen. I den förstnämnda motionen anför motionärerna vill avvakta med att ta ställning i sak till dess lagförslag om beräkningsgrunder för basbeloppet föreläggs riksdagen. I motion 121 framhålls att det ur samhällsekonomisk synpunkt är nödvändigt att tidigare beslutade besparingar ligger fast. Även Thorbjörn Fälldin m. fl. vidhåller i motion 1982/83:119 riksdagens tidigare beslut om ändrade beräkningsgrunder för basbeloppet och yrkar avslag på propositionen i denna del. Beträffande det föreslagna tilläggsbeloppet anför samma motionärer att detta innebär ett väsentligt större tillskott för pensionärer med full ATP än för folkpensionärer och förtidspensionärer med endast pensionstillskott. Den generella höjningen av tilläggsbeloppet bör därför begränsas till 100 kr., vilket reducerar behovet av ett tilläggsanslag till Folkpensioner för innevarande budgetår till 100 milj. kr. I stället bör regeringen, för att skydda de sämst ställda pensionärerna mot nya ekonomiska påfrestningar, lägga fram förslag om ett nytt pensionstillskott om 4 % fr. o. m. den 1 juli 1983. Kostnaderna för det föreslagna pensions-tillskottet beräknar motionärerna till 400 milj. kr. per år.

Propositionens uttalanden om en återgång till tidigare gällande grunder för beräkning av basbeloppet innebär att det socialdemokratiska löftet att återställa den fulla värdesäkring av basbeloppsanknutna förmåner kan infrias. Detta är enligt utskottets uppfattning angeläget, inte minst för att återskapa tilltron till ATP-systemet. Den tekniska lösning som valdes år 1980 för att genomföra vad som angavs vara en uppbromsning av kostnadsök-

ningarna för staten och den allmänna försäkringen utan att leda till försämringar av de grundläggande trygghetsanordningarna kan nämligen, som också påpekats i en socialdemokratisk reservation till utskottets betänkande SfU 1980/81:14, på sikt få allvarliga följder för kommande ATP-pensionärers pensionsskydd. Framst beror detta på – såsom närmare utvecklas i propositionen – att beräkningsgrunderna utformades så att de pridförändringar som fortsättningsvis skall beräknas, påverkar index med endast 90 %. Även om energipriserna inte ökar mer än övriga priser sker ändå en urholkning av basbeloppsindex som redan efter fem år uppgår till 4,5 %. Skulle, i enlighet med vad man utgick från vid beslutet år 1980, energipriserna öka mer än konsumentpriserna föranleder detta en ännu snabbare urholkning av det framtida pensionsskyddet. Trots att de år 1980 beräknade årliga besparingarna på statsbudgeten hittills i det närmaste uteblivit och dessutom föranlett ökade utgiftsåtaganden i kompensations-syfte har upprepade framställningar från socialdemokratiskt håll om en återgång till tidigare beräkningsgrunder avslagits av den dåvarande borgerliga majoriteten i riksdagen. Utskottet kan inte tolka detta på annat sätt än att det snarare är en långsiktig urholkning av pensionssystemet som eftersträvats än kortsiktiga besparingar.

De ändrade beräkningsgrunderna har, som departementschefen understrukt i propositionen, skapat oro och osäkerhet om det framtida pensions-skyddet. ATP-systemet är avsett att skapa trygghet under ålderdomen, och medborgarna bör kunna lita på att denna trygghet blir bestående. Utskottet biträder därför propositionens förslag.

Den besparingsåtgärd som vidtogs år 1981 – att fastställa basbeloppet årsvis – påverkar inte på samma sätt de framtida pensionerna negativt eftersom ATP-beräkningen är knuten till basbeloppet vid årets ingång. Däremot får åtgärden negativa konsekvenser för redan utgående basbeloppsanknutna förmåner eftersom dessa inte längre räknas upp så snart priserna stigit med tre procent. Effekterna härav kan neutraliseras genom det i propositionen föreslagna tilläggsbeloppet om 300 kr. till basbeloppet. I centerns partimotion kritiserar förslaget därför att det ger ett väsentligt större tillskott för pensionärer med full ATP än för pensionärer med folkpension och pensionstillskott. Resurserna bör, som nämnts, i stället användas till ett extra pensionstillskott om 4 % av basbeloppet fr. o. m. den 1 juli 1983 och tilläggsbeloppet begränsas till 100 kr.

Utskottet vill erinra om att det tidigare löftet från socialdemokraterna om en uppräknig av basbeloppet till följd av övergången till en årsberäkning gällde alla pensionsförmåner. Motionsförslaget är i detta avseende begränsat. Vid bedömningen av vilken kompensation propositionens resp. motionsförslag ger olika förmånstagare är det också nödvändigt att väga in den inverkan beskattningsreglerna och KBT-systemet har. Det s. k. extra avdraget vid beskattningen av pensionärer liksom det kommunala bostadstillägget utgår fullt ut till pensionärer med pensionstillskott eller så låg ATP

att denna inte överstiger vad som kan utgå i pensionstillskott. Vid högre ATP eller sidoinkomster av annat slag trappas såväl det extra avdraget som bostadstillägget av efterhand som inkomsten stiger. Varje höjning av pensionstillskotten eller basbeloppet innebär att avtrappningen måste justeras uppåt i inkomstklasserna. Med denna utgångspunkt finner utskottet att pensionärer med endast folkpension och pensionstillskott skulle få en något högre kompensation under år 1983 genom motionsförslaget än med propositionens förslag men att förhållandet skulle bli omvänt för pensionärer med mycket låg ATP. För de pensionärer med högre ATP som befinner sig inom skiktet för extra avdrag ger återigen motionsförslaget i regel en högre kompensation än propositionens förslag. För pensionärer slutligen som har så höga ATP- eller andra inkomster att extra avdrag inte blir aktuellt innebär regeringens förslag visserligen att de före skatt får ca 100 kr. mer i månaden än de sämst ställda pensionärerna. Efter skatt blir skillnaden dock 10–20 kr. i månaden. Detta kan knappast betecknas som ett väsentligt större tillskott.

Utskottet anser mot bakgrunden av det anförda att regeringens förslag, som dessutom belastar statsbudgeten mindre än motionsförslaget, är att föredra. Utskottet tillstyrker därför propositionens förslag om tilläggsbelopp och medelsanvisning och avstyrker bifall till motion 1982/83:119 i motsvarande delar.

I motiveringen till motion 1982/83:119 återfinns även ett vid ett flertal tidigare tillfällen framfört önskemål om att personer som begärt undantagande från ATP skall ha rätt till pensionstillskott. Någon hemställan härom finns inte i motionen, och utskottet anser sig därför inte ha anledning att nu behandla denna principfråga. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang erinra om att det i propositionen föreslagna tilläggsbeloppet utgår även till pensionärer med tidigare undantagande från ATP, till skillnad från det nya pensionstillskottet från den 1 juli i år som likaledes syftar till kompensation för försämrade förmåner.

Vissa yrkanden beträffande ATP-förmåner

Utskottet behandlar i detta sammanhang fem motioner från den allmänna motionstiden i år. Motionerna tar upp frågor med anknytning till ATP-systemet.

I motion 1981/82:1286 av Märten Werner och Olle Aulin begärs en parlamentarisk utredning rörande den framtida tryggheten i juridiskt, försäkringstekniskt och ekonomiskt hänseende för ATP-pensionärerna. Utredningens direktiv skall syfta till att skapa ett förstärkt skydd för pensionernas realvärde. Motionärerna erinrar inledningsvis om att när ATP infördes för mer än 20 år sedan ansågs den försäkringstekniska, ekonomiska

och juridiska utformningen garantera fullständig trygghet för de förvärvade pensionsrättigheterna, inberäknat pensionernas värdebeständighet. Riksdagen utgick också från att kommande generationer skulle fullt ut respektera de utfästelser i lag som gjorts till pensionärerna i dessa hänsenden. En växande oro har emellertid, anför motionärerna, under senare år uppstått bland nuvarande och blivande ATP-pensionärer för systemets förmåga att fullgöra de gjorda utfästelserna. Oron bottnar i första hand i de politiska beslut i besparingssyfte som gjordes åren 1980 och 1981. Djupast sett ligger emellertid, enligt motionärerna, orsaken i inflationen som under senare år utsatt systemet för svåra påfrestningar samtidigt som antalet pensionärer ökat. Motionärerna erinrar också om att systemet belastats genom sänkningen av pensionsåldern och det växande antalet förtidspensionärer samt genom att nya grupper, såsom småbarnsföräldrar, fått rätt till ATP. Motionärerna påpekar slutligen att ATP-fondernas förvaltning blivit lidande, förutom av inflationen, av att fonden i stor utsträckning tvingats placera sina tillgångar i lågavkastande stats- och bostadsobligationer.

Motionärerna anser det angeläget att ATP-systemet med dess specialdestinerade avgifts- och ränteintäkter organisatoriskt helt frikopplas från den statliga budgetbehandlingen, dess besparingssträvanden och sparplaner och ges en i görligaste mån fristående försäkringsmässig ställning där specialdestineringen görs tydlig även för kommande pensionärgenerationer. Vidare måste en övergång från konsumentprisindex till löneindex övervägas som grund för basbeloppets fastställande. Intäkterna måste också bli av den storleksordningen att systemets framtid tryggas. En prognos för behovet av avgiftshöjning bör snarast göras. Andra vägar att finansiera systemet kan bli nödvändiga, t. ex. att en del av avgifterna bestrids genom en individuell löntagaravgift.

Utskottet har ovan redogjort för sin inställning vad avser betydelsen av att de utfästelser som gjordes vid ATP-systemets tillkomst respekteras. Flertalet av de problemställningar som berörs i motionen är redan föremål för åtgärder och överväganden. Riksdagen har tidigare begärt att få belyst konsekvenserna av t. ex. en reallöneanknytning av pensionerna (SFU 1980/81:21 och 26). Till följd härav kommer riksförsäkringsverket i början av år 1983 att lämna en redovisning till regeringen av de tekniska och ekonomiska konsekvenserna av en indexanknytning till löneutvecklingen eller till olika former av sammanvägning av löneutveckling och prisutveckling. Riksförsäkringsverket lämnar också inom kort ett underlag till regeringen för en proposition om uttag av ATP-avgifter fr. o. m. år 1985. Förutom att frågan om fondens framtida avkastning kommer att bli belyst i detta sammanhang har denna fråga också uppmärksamats i den inom ekonomidepartementet gjorda avstämningen av 1980 års långtidsutredning. SOU 1982:14, Tillväxt eller stagnation. Av betydelse för den framtida belastningen på ATP-systemet är vidare ställningstaganden till pensionskommitténs betänkande, SOU 1981:61, Familjepension. De av pensions-

kommittén förordade ändringarna av familjepensionssystemet ger på sikt betydande besparingar.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 1981/82:1286 inte är påkallad.

En översyn av ATP-systemet begärs också i motion 1981/82:265 av Lars Werner m. fl. i syfte att ge alla pensionärer en mer likvärdig ekonomiskt tryggad ålderdom. Den kritik mot ATP-systemet som förs fram i motionen innebär att systemet missgynnar låginkomsttagare och deltidsanställda i förhållande till andra yrkesverksamma grupper. Den som har en låg inkomst under yrkesverksamma år får, anför motionärerna, dels låg pension, dels betala högre avgifter för sitt pensionskydd än höginkomsttagare med förhållandevis kortare yrkesverksam tid. Inflationen har också enligt motionärerna förstärkt orättvisorna i systemet och ökat skillnaderna mellan utbetalda pensioner.

Motioner med samma syfte som den förevarande har väckts under en följd av år. Pensionskommittén har också haft i uppdrag att göra en allsidig och förutsättningslös utredning av frågan, och kommittén har redovisat resultatet av uppdraget i betänkandet SOU 1977:46, Pensionsfrågor. Kommittén har därvid bl. a. framhållit att gällande regler för beräkning av pensionsgrundande inkomst och för fastställande av arbetsgivares avgiftsunderlag med en kollektiv debitering och inbetalning av avgifterna är förenade med uppenbara fördelar. Om en viss kategori skulle särbehandlas inom systemet skulle de administrativa och materiella svårigheterna bli synnerligen stora. Kommittén, som samtidigt lagt fram förslag om en ny socialavgiftslag av innebörd att samtliga avgifter skall beräknas på ett gemensamt avgiftsunderlag utan särredovisning av ATP-avgifterna, har inte varit beredd att medverka till en lösning som skulle innebära att problematiken med en individuell redovisning överförs till beräkningen på förmånssidan.

Kommitténs förslag till ny socialavgiftslag har numera genomförts (prop. 1980/81:178. SfU 1980/81:28, rskr 406).

Utskottet delar pensionskommitténs bedömning att det skulle vara förenat med stora administrativa och materiella svårigheter att inom ATP-systemet skapa särlösningar för vissa försäkrade eftersom systemet bygger på kollektivt uppburna avgifter utan en individuell koppling mellan förmåner och avgifter. Utskottet kan därför inte biträda yrkandet i motion 1981/82:265 om en översyn av ATP-systemet. I anslutning till vad som anförts i motionen om ökade pensionsklyftor till följd av inflationen vill utskottet hänvisa till att under den senaste tioårsperioden har, sett till disponibel inkomst, i realiteten en fortlöpande utjämning skett såväl mellan folkpensionärer och ATP-pensionärer som mellan olika ATP-pensionärer. Framst beror detta på utbyggnaden av pensionstillskotten, de kommunala bostadstilläggen och de extra avdragen vid beskattningen.

I motion 1981/82:1736 av Eivor Nilson och Stina Eliasson begärs en utredning om möjlighet för makar att dela ATP-förmånerna mellan sig. Ett

system med delade förmåner skulle enligt motionärerna råda bot på de pensionsskillnader mellan män och kvinnor som har sin orsak i en traditionell rollfördelning inom familjen.

Även denna fråga har prövats av pensionskommittén. I betänkandet SOU 1981:61. Familjepension, avvisar kommittén tanken på en delning mellan makar av intjänad pensionsrätt. Ett sådant förfarande skulle, framhåller kommittén, leda till omfattande ingrepp i ATP-systemet. Ett genomförande av sådana ingrepp skulle dessutom medföra stora tekniska svårigheter för att finna en tillämpbar praktisk metod. Ett system med poängdelning mellan makar skulle innebära att äktenskapet gavs än större betydelse i pensions-hänseende än f. n. och också – i vissa av systemets former – medföra att pension utgavs utan att svara mot något påfallande behov därav. Systemet skulle därför stå i motsättning till principerna på familjepolitikens och jämställdhetspolitikens områden samt till vissa av de utgångspunkter som kommittén funnit väsentliga för reformeringen av efterlevandeskyddet. Enligt kommittén är det önskvärt att varje individ i pensions-hänseende – liksom fallet är i familjerättsligt och skatterättsligt hänseende – behandlas som ekonomiskt självständig.

Pensionskommitténs betänkande, som är enhälligt, bereds f. n. inom regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av beredningen bör avvaktas och avstyrker bifall till motion 1981/82:1736.

Genom beslut vid föregående riksmöte (prop. 1980/81:204, SfU 1981/82:1, rskr 9) fick föräldrar som vårdar egna barn under tre års ålder i hemmet rätt att tillgodoräkna sig vårdår vid beräkning av ATP. Beslutet gäller fr. o. m. i år.

I motion 1981/82:666 av Ann-Cathrine Haglund och Birgitta Rydle begärs ett uttalande från riksdagen om att ATP-rätten för vård av barn successivt bör utvidgas till att gälla vård av barn upp till skolåldern. Dessutom bör rätten gälla vård av sjuka, gamla eller handikappade som är i ständigt behov av vård eller omsorg.

Förslaget om rätt till ATP för småbarnsföräldrar kritiserades av socialdemokraterna vid dess genomförande. Främst gällde kritiken att förslaget avviker från de bärande principerna inom ATP, nämligen att pensionsrätten grundas på förvärvsarbete och att den finansieras med avgifter från kollektivet löntagare eller med egenavgifter. Utskottets borgerliga majoritet ansåg emellertid att det fanns ett behov av en reform som förbättrar pensionskyddet för hemarbetande småbarnsföräldrar och att förslaget innebar ett mycket litet ingrepp i nuvarande bestämmelser. Utskottet erinrade också om att reformen var klart avgränsad.

Utskottet kan mot bakgrunden av det anförda inte biträda motionsförslaget som skulle innebära en avsevärd utvidgning av ATP-rätten utan motsvarande finansiering av förmånerna. Utskottet vill emellertid erinra om att såvitt gäller ekonomiskt och annat stöd vid vård av anhöriga behandlas denna fråga av anhörigvårdskommittén (S 1979:11). Kommittén har bl. a. att

förutsättningslöst bedöma behovet av och möjligheterna att införa ett system med ersättning från den allmänna försäkringen för vård i hemmet av äldre, handikappad eller sjuk anhörig.

Utskottet behandlar slutligen under detta avsnitt motion 1981/82:225 av Margaretha af Ugglas. I motionen begärs åtgärder så att den som är försäkrad för tilläggspension årligen utan anmaning erhåller besked om inarbetad ATP-rätt.

Enligt vad utskottet erfarit diskuterades och utreddes den i motionen väckta frågan för några år sedan inom riksförsäkringsverket. Frågan avfördes emellertid av kostnadsskäl. Utskottet har under hand inhämtat upplysningar från riksförsäkringsverket om vilka kostnader en årlig information om ATP-rätt skulle medföra. Verket beräknar översiktligt att en information om intjänad ålderspensionsrätt till samtliga medborgare som erhåller slutskattsedel skulle uppgå till minst ca 315 000 kr. Vartill kommer kostnader för information om under vilka förutsättningar beräkningarna gjorts och kostnaderna hos riksskatteverket för behandling och angivande på slutskattsedeln av de uppgifter riksförsäkringsverket lämnat. Skulle informationen begränsas till personer som fyllt 55 år reduceras kostnaderna till ca 150 000 kr. jämte övriga angivna kostnader.

Utskottet ställer sig tveksamt till värdet av en mer eller mindre generell information om ATP-rätt i förhållande till de kostnader informationen skulle medföra. Varje försäkrad har möjlighet att vända sig till försäkringskassan med en förfrågan om intjänad pensionsrätt. Denna väg att ge och få upplysningar är att föredra med hänsyn bl. a. till att det kan finnas omständigheter i det enskilda fallet som kan påverka ATP-rätten. Det är enligt utskottets uppfattning av värde om den nämnda informationsmöjligheten görs allmänt känd genom lämpligt informationsmaterial.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1981/82:225.

Sjukförsäkringen

Sjukförsäkringen ger f. n. skydd mot inkomstbortfall fr. o. m. dagen efter insjuknandedagen vid sjukdom som sätter ner arbetsförmågan med minst hälften. Hel sjukpenning utgör i princip 90 % av den försäkrades arbetsinkomst upp till 7,5 gånger basbeloppet delad med 365. Som insjuknandedag räknas normalt den dag då anmälan om sjukdomsfallet görs hos försäkringskassan. Om sjukdomsfallet varar högst sex dagar utöver insjuknandedagen utges inte sjukpenning för de dagar, högst två, då den försäkrade ändå inte skulle ha arbetat i sin huvudsakliga sysselsättning (fridagsregeln). Om ett nytt sjukdomsfall inträffar inom 20 dagar från föregående sjukdomsfalls slut utgår sjukpenning även för insjuknandedagen i det nya sjukdomsfallet.

Genom beslut vid föregående riksmöte (prop. 1981/82:144, SfU 15, rskr 341) infördes i besparingssyfte en självrisk i sjukförsäkringen. Förutsättningarna för att räkna den första dagen i sjukdomsperioden som insjuknandedag

förändrades så att som insjuknandedag skulle räknas den första dagen då arbetsförmågan var nedsatt med minst hälften. För denna dag och för de därpå två följande dagarna (karensdagar) skulle i princip ingen ersättning utges. Samtidigt slopades fridagsregeln. För personer med ofta förekommande sjukdomsfall kompletterades de nya reglerna med ett högriskskydd. Under en tolv månadersperiod begränsas härigenom antalet karensdagar till tio.

Ändringarna av sjukpenningförsäkringen innebär också en sänkning av kompensationsgraden till 87 % under de första 90 dagarna av ett sjukdomsfall. För inkomstdelar mellan 5,5 och 7,5 gånger basbeloppet sänks kompensationsgraden till 60 % under hela sjukdomstiden. De sänkta kompensationsnivåerna gäller också föräldrapenning för tillfällig vård av barn, havandeskapspenning och ersättning till smittbärare. Genom att arbetsskadeförsäkringen är samordnad med sjukförsäkringen under de första 90 dagarna av ett sjukdomsfall slår försämringarna av sjukförsäkringen igenom på arbetsskadeförsäkringen under denna tid.

I propositionen föreslås att riksdagsbeslutet om försämringar av ersättningen vid sjukdom m. m. skall undanröjas. Med utgångspunkt i de tidigare besparingsberäkningarna och med hänsynstagande till den fortsatta minskningen av antalet sjukdagar som ersätts av försäkringen beräknas förslaget öka utgifterna för sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen med 1 760 milj. kr. Härav skall 15 % täckas genom statsbidrag. Anslaget för innevarande budgetår föreslås därför ökat med 130 milj. kr. Återstående 85 % av de ökade utgifterna täcks genom sjukförsäkringsavgiften som f. n. är 10,5 %, men enligt det förenämnda riksdagsbeslutet skall sänkas till 9 % fr. o. m. den 1 januari 1983. I propositionen föreslås att sjukförsäkringsavgiften fastställs till 9,5 % fr. o. m. år 1983 för att täcka de ökade utgifterna för sjukförsäkringen. Samtidigt bör folkpensionsavgiften som f. n. är 8,45 % av avgiftsunderlaget, men enligt det nämnda riksdagsbeslutet skall höjas till 9,95 % fr. o. m. den 1 januari 1983, fastställas till 9,45 % fr. o. m. år 1983.

De tre borgerliga partierna motsätter sig i sina resp. partimotioner att riksdagsbeslutet från föregående riksmöte rivs upp. Såvitt gäller sjukförsäkrings- och folkpensionsavgifterna begärs dock i motionen från centerpartiet att sjukförsäkringsavgiften skall fastställas till 8,5 % och folkpensionsavgiften till 10,45 % av avgiftsunderlaget fr. o. m. år 1983.

I den moderata partimotionen anför motionärerna att de visserligen betraktar beslutet som en temporär lösning med vissa brister, men att det kan motiveras fullt ut av kravet på återhållsamhet med statens och försäkringens utgifter i den nuvarande ekonomiskt besvärliga situationen. Motionärerna kommer att i annat sammanhang föreslå förändringar i syfte att komma till rätta med en del av bristerna.

Från centerpartiets sida framhålls att riksdagens beslut om ändringar i sjukförsäkringen hade en klar fördelningspolitisk profil och slog vakt om de hälsosvaga och utsatta grupperna. Genom beslutet kunde besparingar göras

som bl. a. var nödvändiga för att trygga pensionssystemet i ett längre perspektiv. Motionärerna vänder sig särskilt mot att fridagsregeln kommer att finnas kvar och att beslutet om en lägre kompensationsgrad i skicket 5,5–7,5 basbelopp rivs upp.

I socialdemokratiska reservationer till utskottets betänkande SfU 1981/82:15 kritiserades förslaget om försämrade sjukpenningförmåner hårt främst på grund av de orättvisa effekter det skulle medföra. De som i första hand skulle drabbas var industrins arbetare och personer som arbetade med livsmedel och i vårdirken. Även handikappade och kroniskt sjuka personer skulle drabbas hårt. Dessutom stod förslaget om karensdagar vid arbetskada i strid med internationella åtaganden från svensk sida. Vid riksdagsbehandlingen deklarerades från socialdemokraternas sida att beslutet skulle rivs upp om det skulle bli en socialdemokratisk regering under innevarande höst.

Kritiken mot vårens riksdagsbeslut om försämrade sjukpenningförmåner äger fortfarande giltighet och det är enligt utskottets uppfattning ett socialt rättvisekrav att beslutet undanröjs. Utskottet biträder således propositionens förslag härom liksom förslagen om medelsanvisning och ändrade procentsatser för uttag av folkpensions- och sjukförsäkringsavgifter. Utskottet vill emellertid på en punkt närmare bemöta den kritik som riktats i partimotionen från centern mot propositionen i nu behandlad del. I motionen framhålls att fridagsregeln slår särskilt hårt mot deltidsarbetande kvinnor i låglöneyrken och att socialdemokraternas tal om att värna svaga grupper inte blir trovärdigt genom att fridagsregeln skall fortfara att gälla. Utskottet finner därför skäl erinra om följande.

På förslag i bl. a. en socialdemokratisk motion begärde utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1977/78:29 att frågan om deltids- och korttidsanställdas rätt till sjukpenning och om fridagsregelns effekter vid beräkning av sjukpenning skulle utredas.

Uppdraget ingick i direktiven till sjukpenningkommittén år 1978. Innan kommittén slutfört det nämnda uppdraget fick den år 1980 tilläggsdirektiv om att undersöka förutsättningarna för besparingar genom att införa t. ex. en självrisk i sjukpenningförsäkringen. Kommittén lade i betänkandet SOU 1981:22, Sjukersättningsfrågor, fram underlag till olika alternativ för att uppnå kostnadsbesparingar i sjukersättningsystemet genom en ökad självrisk i form av karensdagar, lägre kompensationsnivå eller en kombination av båda. Kommittén redovisade samtidigt som ett alternativ för att komma till rätta med de ogynnsamma effekterna av fridagsregeln och den låga kompensationsnivån för deltids- och delårsanställda en modell till ett sjuklönesystem, dvs. att arbetsgivaren skulle svara för sjukersättningen under viss tid av sjukfallen. Som ett annat alternativ för att lösa frågan redovisade kommittén ändrade regler för sjukpenningens beräkning som innebar en bättre anpassning av sjukpenningen till inkomstbortfallet vid sjukdom.

I en reservation till sjukpenningkommitténs betänkande avvisade utredningens socialdemokratiska ledamöter och representanter för L.O. TCO och Centralorganisationen SACO/SR införandet av ett självrisksystem i sjukförsäkringen. Samtidigt underströk de det angelägna i att frågorna om en mer rättvis ersättning vid korttidsfrånvaro och för vissa deltids- och delårsanställda löstes inom den nuvarande sjukförsäkringens ram.

Sjukpenningkommitténs underlag till kostnadsbesparingar genom en ökad självrisk inom sjukpenningförsäkringen låg till grund för vårens riksdagsbeslut om försämrade sjukpenningförmåner för alla försäkrade, även deltids- och korttidsanställda. Kommitténs förslag i övrigt föranledde däremot inte något förslag från regeringen. Med hänsyn till att frågan om en mer rättvis ersättning vid korttidsfrånvaro och för deltidsarbetande nu väckts vill utskottet än en gång understryka angelägenheten av att frågorna får en lösning.

Vissa yrkanden beträffande sjukförsäkringen

De allmänna försäkringskassorna har skyldighet att vidta rehabiliteringsåtgärder när ersättning för sjukhusvistelse eller sjukpenning utgått under 90 dagar eller det eljest föreligger skäligen anledning till åtgärder. Under den tiden försäkrade är föremål för sådana åtgärder skall arbetsförmågan anses nedsatt i den mån den försäkrade på grund av åtgärden är hindrad att utföra förvärsarbete. Sjukpenning kan därför utgå även under en rehabilitering.

I motion 1981/82:943 av Görel Bohlin och Ewy Möller framhålls att bestämmelserna om sjukpenning under rehabiliteringstid kan innebära att två personer som går på samma omskolningskurs får olika ekonomiskt stöd, beroende på om sjukpenning eller annat ekonomiskt stöd utgår. Motionären påpekar att eftersom sjukpenningen ofta ger den bästa ersättningen leder detta till en strävan att bli sjukskriven under rehabiliteringen. I motionen begärs en utredning om vilken form av ekonomisk ersättning som skall utgå vid rehabilitering i olika fall.

Socialpolitiska samordningsutredningen har behandlat den i motionen väckta frågan i delbetänkandet Ds S 1978:3, Ekonomiskt stöd vid yrkesinriktad rehabilitering m. m. I betänkandet har utredningen understrukt att frågan rymmer betydande samordningsproblem och att en snabb lösning är önskvärd. Utredningen har övervägt såväl övergripande lösningar som innebär en helt ny form för ersättning, en rehabiliteringsförsäkring, som en andrahandslösning som inte kräver några omfattande ingrepp i nuvarande regler eller några kostnadsökningar av större betydelse. Förslagen bereds inom regeringskansliet.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att det inte finns anledning att aktualisera en ny utredning i enlighet med vad som begärts i motion 1981/82:943, och utskottet avstyrker bifall till motionen.

Enligt riksförsäkringsverkets kungörelse RFFS 1981:4 skall – om försäkrad beretts vård utomlands efter beslut av sjukvårdshuvudman och vården bekostats av sjukvårdshuvudmannen – vården anses som en åtgärd i rehabiliteringssyfte och bedömningen av rätten till sjukpenning sker mot denna bakgrund.

Gertrud Hedberg och Bertil Dahlén framhåller i motion 1981/82:1735 att genom den nämnda kungörelsen har tidigare problem med sjukskrivning vid utlandsvård lösts för försäkrade som får vård i sjukvårdshuvudmännens regi. Med hänsyn till att anslagen i vissa landsting inte räcker till för alla som behöver vård utomlands väljer emellertid många att söka vård på egen bekostnad. Motionärerna anser att det bör finnas regler som gäller lika för alla patienter och att frågan måste lösas genom att riksförsäkringsverket låter utarbeta anvisningar till läkarna beträffande sjukskrivning vid utlandsvård. Ett villkor för att erhålla sjukpenning måste därvid enligt motionärerna vara att vistelsen äger rum vid en godkänd vårdinrättning.

Utskottet vill erinra om att den förenämnda kungörelsen har kompletterats med anvisningar till försäkringskassorna för handläggning av ansökningar om sjukpenning vid utlandsvård. Anvisningarna gäller såväl situationer där vården bekostas av sjukvårdshuvudmännen, i vilka fall utlandsvården så gott som undantagslöst administreras av Svenska Utlandsvård AB (SUVAB), som situationer där vården inte bekostas av sjukvårdshuvudmännen. Även i de senare fallen kan vården administreras av SUVAB. Den kan också administreras eller bekostas till någon del av särskild organisation. Försäkringskassorna skall i de fall vården inte bekostas av sjukvårdshuvudmännen infordra nödvändigt medicinskt underlag för ärendets prövning. Därefter prövas om vården utgör en rehabiliteringsåtgärd som grundar rätt till sjukpenning eller om rätt till sjukpenning föreligger på sedvanliga grunder.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att någon riksdagens åtgärd inte är påkallad med anledning av motion 1981/82:1735.

Motionärerna i motion 1981/82:1274 av Karin Israelsson och Martin Olsson tar upp frågan om rätt till sjukersättning för dem som erhåller kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) och inte är placerade i sjukpenningklass. I motionen pekas på att ungdomar efter avslutad utbildning har rätt till KAS om de inte erhåller arbete. Däremot anses dessa ungdomar inte ha uppfyllt arbets- och inkomstkravet för inplacering i sjukpenningklass. Detta innebär att om vederbörande under den tid KAS utgår blir sjuk så utgår ingen sjukersättning. Motionärerna framhåller att eftersom det för vissa andra grupper som ej har arbete finns trygghet även vid sjukdom så borde det gälla även de ungdomar som har KAS. Riksdagen bör därför hos regeringen begära utredning och förslag i enlighet med vad som anförts i motionen.

Enligt vad utskottet erfarit är den i motionen väckta frågan föremål för behandling av sjukpenningkommittén. Utskottet anser att resultatet av

kommitténs arbete bör avvaktas innan riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning av motion 1981/82:1274.

Hans Pettersson i Helsingborg och Bengt Silfverstrand föreslår i motion 1981/82:224 vissa åtgärder mot sjukförsäkringsbedrägerier. Motionärerna anför att sjukförsäkringsbedrägerierna ökat i omfattning på ett oroande sätt. Den vanligaste formen av bedrägeri är att läkarintygen ändras. Detta skulle enligt motionärernas mening kunna förhindras genom en annan utformning av intygen. Förslagsvis borde datum skrivas med bokstäver i stället för som nu med siffror. Vidare borde inga intyg godkännas om inte läkaren använt stämpel. En ytterligare säkerhet skulle det dessutom vara om läkarna skickade intygen direkt till berörd försäkringskassa. Riksdagen bör begära förslag från regeringen om sådana åtgärder som föreslagits i motionen i syfte att minska bedrägeririsken.

Riksförsäkringsverket och Försäkringskassaförbundet har avgett yttranden över motionen. Riksförsäkringsverket informerar i sitt yttrande om att en av verkets läkarvårdsdelegation tillsatt arbetsgrupp bl. a. har till uppgift att göra en översyn av läkarintygets utformning och innehåll samt rutinerna i samband med utfärdande av intyg. Arbetsgruppen har behandlat frågan om metod för datumangivelse och håller f. n. på att utarbeta förslag till nytt läkarintyg. Verket erinrar också om att socialstyrelsen har utfärdat nya föreskrifter om avfattande av intyg m. m. Enligt dessa skall läkarens namn, tjänsteställning och kompetens anges med tydliga tryckbokstäver, maskinskrift eller stämpel. Även Försäkringskassaförbundet pekar på den översyn av läkarintygsblanketten som f. n. genomförs av riksförsäkringsverket i samråd med andra myndigheter och organisationer. Förbundet som delar motionärernas uppfattning anser att behovet av åtgärder borde kunna tillgodoses genom den nämnda översynen.

Den nya läkarintygsblanketten är numera utformad och används på försök i bl. a. Göteborgs kommun. Bland de viktigare förändringarna kan nämnas att blanketten bara kan användas två gånger för att förlänga sjukperioden och också att vid förlängning skall diagnos anges på intyget. Patienten skall vidare styrka sin identitet för läkaren. Vad gäller datumangivelse skall även i fortsättningen siffror användas men på sådant sätt att år, månad och dag anges i nu nämnd ordning med användande av sex siffror, dvs. nollor skall användas före ental vid angivande av månad och dag.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 1981/82:224 nu inte är påkallad.

Görel Bohlin begär i motion 1981/82:1732 en utredning av möjligheterna att byta ut nuvarande system för ersättning till sjukvårdshuvudmännen beträffande hemsjukvård mot ett system med schablonberäknade bidrag. Motionären framhåller att administrationen av nuvarande ersättningsform är komplicerad och betungande beroende bl. a. på att ersättningen kontrolleras i efterhand. Vidare har tillämpningen av begreppet sjukvårdande behandling varierat mellan olika sjukvårdshuvudmän vilket föranlett tvister med

försäkringskassorna. Enligt motionärens mening bör man under några år följa upp beräkningsresultaten i vissa kassor för att därefter kunna fastställa en schablonberäknad ersättning.

Utskottet vill erinra om att enligt den överenskommelse om ersättningar från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen som träffades för åren 1982 och 1983 skulle en arbetsgrupp tillsättas för att utreda förutsättningarna att fr. o. m. år 1984 i ökad omfattning föra samman och schablonisera ersättningarna. Förhandlingar mellan parterna pågår f. n., och resultatet härav kommer att redovisas i en proposition som väntas under våren 1983. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att motion 1981/82:1732 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Studiestöd

Förlängt barnbidrag till studerande över 16 år vid grundskola och studiebidrag till studerande i åldern 16–19 år i gymnasial utbildning utgår med 250 kr. i månaden eller med samma belopp som det allmänna barnbidraget.

I propositionen föreslås att det förlängda barnbidraget och studiebidraget höjs fr. o. m. den 1 januari 1983 till 275 kr. i månaden. Förslaget skall ses mot bakgrund av det förslag som samtidigt lagts fram av socialministern om en höjning av det allmänna barnbidraget med 300 kr. om året fr. o. m. samma tidpunkt. Sistnämnda förslag behandlas av socialutskottet i betänkande SoU 1982/83:12.

Den föreslagna höjningen av det förlängda barnbidraget och studiebidraget beräknas medföra en utgiftsökning med ca 28 milj. kr. under innevarande budgetår. Chefen för utbildningsdepartementet beräknar att dessa kostnader kan täckas genom merbelastning av förslagsanslaget Studiehjälp m. m.

Ulf Adelsohn m. fl. yrkar i motion 1982/83:108 avslag på propositionen i denna del.

Socialutskottet har i betänkandet SoU 1982/83:12 tillstyrkt den föreslagna höjningen av det allmänna barnbidraget under förutsättning av en höjning av mervärdeskatten. Utskottet biträder därför förslaget i propositionen om en motsvarande månatlig höjning av det förlängda barnbidraget och studiebidraget.

Inom studiestödsområdet föreslås vidare, i enlighet med vad som ovan föreslagits beträffande beräkningen av utgående pensionsförmåner, att vid beräkning av de basbeloppsanknutna studiemedlen skall till basbeloppet läggas ett tilläggsbelopp av 300 kr. Chefen för utbildningsdepartementet anför att i konsekvens härmed bör vid beräkning av studiemedel för år 1984 samma justeringar göras med hänsyn till devalveringseffekten som kommer att göras vid beräkningen av pensionerna.

Förslaget om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel

innebär att förslagsanslaget Studiemedel m. m. belastas med ytterligare 29 milj. kr. för innevarande budgetår.

I partimotionerna från moderata samlingspartiet och folkpartiet yrkas avslag på förslaget om ett tilläggsbelopp.

I enlighet med utskottets ställningstagande till förslaget om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m. tillstyrker utskottet propositionens förslag om tilläggsbelopp vid studiemedelsberäkningen.

Hemställan

Utskottet hemställer

Proposition 1982/83:55

1. beträffande *beräkningsgrunder för basbeloppet*
att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14 – med bifall till proposition 1982/83:55 i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 6 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 1 godkänner vad som i propositionen anförts om återgång till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring.
2. beträffande *tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.*
att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14 – med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkandena 6 i motsvarande del och 7 samt 1982/83:121 yrkande 2 antar i propositionen framlagt förslag till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.,
3. beträffande *tilläggsanslag till Folkpensioner*
att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14 – med bifall till propositionen i motsvarande del och med anledning av motion 1982/83:119 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 3 till Folkpensioner på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 300 000 000 kr.,
4. beträffande *upphävande av beslutet om karensdagar m. m.*
att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14 – med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på

motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 1 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del antar i propositionen framlagda förslag till

a) lag om ändring i lagen (1982:368) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

b) lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

5. beträffande *tilläggsanslag till Bidrag till sjukförsäkringen* att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14 – med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 2 och 1982/83:121 yrkande 5 till Bidrag till sjukförsäkringen på tilläggsbudget 1 till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 130 000 000 kr..
6. beträffande *folkpensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften* att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14 – med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkandena 1 i motsvarande del och 3 samt 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del antar det i bilaga 2 såsom *Utskottets förslag* betecknade förslaget till lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
7. beträffande *tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel* att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande 1982/83:14 – med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 7 antar i propositionen framlagt förslag till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel,
8. beträffande *förlängt barnbidrag och studiebidrag* att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan mom. 1 i skatteutskottets betänkande SkU 1982/83:14 – med bifall till propositionen i motsvarande del och motion 1982/83:121 yrkande 8 samt med avslag på motion 1982/83:108 i motsvarande del antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349).

Övriga yrkanden

9. beträffande *parlamentarisk utredning av ATP-systemet* att riksdagen avslår motion 1981/82:1286.

10. beträffande *låginkomsttagares och deltidanställdas ställning inom ATP-systemet*
att riksdagen avslår motion 1981/82:265.
11. beträffande *delade ATP-förmåner mellan makar*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1736.
12. beträffande *ATP-rätt för småbarnsföräldrar m. fl.*
att riksdagen avslår motion 1981/82:666.
13. beträffande *uppgift om inarbetad ATP*
att riksdagen avslår motion 1981/82:225.
14. beträffande *ekonomisk ersättning vid yrkesinriktad rehabilitering*
att riksdagen avslår motion 1981/82:943.
15. beträffande *ersättning vid utlandsvård*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1735.
16. beträffande *sjukersättning vid arbetslöshet*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1274.
17. beträffande *läkarintyg vid sjukskrivning*
att riksdagen avslår motion 1981/82:224.
18. beträffande *ersättning vid hemsjukvård*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1732.

Stockholm den 7 december 1982

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Nils Carlshamre (m), Doris Håvik (s), Gösta Andersson (c), Börje Nilsson (s), Allan Åkerlind (m), Ralf Lindström (s), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Ulla Johansson (s), Lena Öhrsvik (s), Siri Häggmark (m), Karin Israelsson (c), Karin Nordlander (vpk) och Gunhild Bolander (c).

Reservationer

Beräkningsgrunder för basbeloppet (mom. 1)

1. Nils Carlshamre, Allan Åkerlind, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "Statsministern anför" och slutar på s. 5 med "betänkande SkU 1982/83:14" bort utgå.

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 7 med "Propositionens uttalanden" och slutar på s. 8 med "propositionens förslag" bort ha följande lydelse:

Något lagförslag om återgång till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet har inte lagts fram i propositionen. Följaktligen kommer nuvarande regler för beräkning av basbeloppet att vara gällande även fr. o. m. ingången av år 1983. Utskottet anser på grund härav att riksdagen bör avvakta med att ta ställning till nya beräkningsgrunder för basbeloppet till dess lagförslag härom läggs fram av regeringen.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa:

1. beträffande *beräkningsgrunder för basbeloppet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 6 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 1 samt med avslag på proposition 1982/83:55 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Gösta Andersson, Karin Israelsson och Gunhild Bolander (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "Statsministern anför" och slutar på s. 5 med "betänkande SkU 1982/83:14" bort utgå.

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 7 med "Propositionens uttalanden" och slutar på s. 8 med "propositionens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att pensionärerna mer än någon annan grupp har hållits skadeslösa inför de ekonomiska påfrestningarna under slutet av 1970- och början av 1980-talen. De sämst ställda pensionärerna, vilka bara har folkpension och pensionstillskott, har under perioden sedan 1976 haft en kraftig förbättring av sin situation. Denna förbättring har väl kunnat motiveras med tanke på den situation många pensionärer levt under. Den förra regeringen slog vakt om värdesäkringen av pensionerna, men förändrade det index som låg till grund för basbeloppsberäkningen så att effekterna av förändrade oljepriser och indirekta skatter ej skulle beaktas. Tanken var att om man av energipolitiska skäl höjer oljeskatten, eller om man av alkoholpolitiska skäl höjer spritskatten, då skall inte någon grupp kompenseras om åtgärden skall ha full effekt. Socialdemokraterna kritiserade denna åtgärd mycket kraftigt i valrörelsen, men i propositionen förs nu exakt samma resonemang när det gäller pensionärernas behov av kompensation för devalveringen. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och avstyrker bifall till regeringens förslag i förevarande del.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa:

1. beträffande *beräkningsgrunder för basbeloppet*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:119 yrkande 6 i motsvarande del, 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 1 samt med avslag på proposition 1982/83:55 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Karin Nordlander (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 7 med "Statsministern anför" och slutar på s. 8 med "betänkande SkU 1982/83:14" bort ha följande lydelse:

Statsministern anför i inledningen till propositionen att mot bakgrunden av den mycket allvarliga statsfinansiella situationen är det nödvändigt att de utgiftsökningar förslagen i propositionen föranleder åtföljs av motsvarande inkomstförstärkningar. Utskottet anser att detta i nuvarande läge är en riktig utgångspunkt.

I den avvikande mening som avgivits av vpk-ledamoten i finansutskottet till utskottets yttrande FiU 1982/83:2 y har närmare utvecklats vänsterpartiet kommunisternas syn på hur förslagen i de förevarande propositionerna bör finansieras. Om dessa förslag icke skulle visa sig tillräckliga eller om de ej skulle vinna riksdagens bifall bör riksdagen hemställa hos regeringen att i tilläggsbudget eller i budgetpropositionen lämna finansieringsförslag.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa:

1. beträffande *beräkningsgrunder för basbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:55 i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 6 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 1 godkänner vad som i propositionen anförts om återgång till tidigare beräkningsgrunder för basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring.

Tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m. och tilläggsanslag till Folkpensioner (mom. 2 och 3)

4. Nils Carlshamre, Allan Åkerlind, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 8 med "Den besparingsåtgärd" och slutar på s. 9 med "försämrade förmåner" bort ha följande lydelse:

Av skäl som närmare utvecklas i den avvikande meningen 1 till finansut-

skottets yttrande 1982/83:2 y (se bil. 4) avvisar utskottet den ekonomiska politik regeringen företräder. Devalveringen och de åtgärder som nu föreslås i bl. a. den förevarande propositionen leder till en jämfört med innevarande år nära nog fördubblad inflationstakt samtidigt som budgetunderskottet drivs i höjden. För att finansiera bidragshöjningarna och förmånsförbättringar tillgriper regeringen bl. a. en höjning av mervärdeskatten. Emellertid leder denna höjning till lika stora eller större utgiftsökningar för de enskilda hushållen som de påslag på förmåner och bidrag som föreslås. Utskottet motsätter sig bestämt höjningen av mervärdeskatten.

I den mån moderata samlingspartiets avslagsyrkande beträffande höjd mervärdeskatt vinner riksdagens bifall bibehåller hushållen i motsvarande mån sin köpkraft. Därmed bortfaller motiven för bl. a. förslagen om förbättrade pensionsförmåner, förlängda barnbidrag, studiebidrag och studiemedel.

Utskottet avstyrker med det anförda bifall till förslaget om ett tilläggsbelopp till basbeloppet på 300 kr. vid beräkningen av pensionsförmåner m. m. ävensom förslaget om tilläggsanslag till Folkpensioner.

dels att utskottet under momenten 2 och 3 bort hemställa:

2. beträffande *tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 2 avslår i propositionen framlagt förslag till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m. och motion 1982/83:119 yrkandena 6. i motsvarande del och 7.

3. beträffande *tilläggsanslag till Folkpensioner*

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 3 avslår propositionens förslag om anslag till Folkpensioner på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 och motion 1982/83:119 yrkande 8.

5. Gösta Andersson, Karin Israelsson och Gunhild Bolander (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 8 med "Den besparingsåtgärd och slutar på s. 9 med "försämrade förmåner" bort ha följande lydelse:

Riksdagsbeslutet om att pensionerna skall räknas upp endast en gång per år innebär att pensionärer och löntagare i princip likställs vad gäller tidpunkten för inkomsthöjningen. Socialdemokraterna kritiserade detta beslut kraftigt men har nu accepterat det som en del av den egna politiken.

Utskottet anser det naturligt att de sämst ställda grupperna i särskilt hög utsträckning skall skyddas inför nya påfrestningar. Propositionens förslag har inte på något sätt tagit särskild hänsyn till denna grupp pensionärer. Förslaget om ett tilläggsbelopp om 300 kr. till basbeloppet innebär ett väsentligt större tillskott för pensionärer med full ATP än för folkpensionärer och förtidspensionärer med pensionstillskott. Enligt utskottets mening bör den generella höjningen av tilläggsbeloppet begränsas till 100 kr. I stället bör resurser överföras till de sämst ställda pensionärerna genom en extra höjning av pensionstillskotten med 4 % från den 1 juli 1983. En folkpensionär med fullt pensionstillskott får härigenom från den 1 januari 1983 en ökning av pensionen med 143 kr. per år och efter den 1 juli 1983 en ytterligare höjning med drygt 700 kr. likaledes per år. Denna höjning med ca 850 kr. per år skall jämföras med den i propositionen förordade höjningen för de sämst ställda pensionärerna med 426 kr. per år. Ett genomförande av förslaget i motion 1982/83:119 innebär således en krympning av pensionsklyftan. För innevarande budgetår kan kostnaderna för tilläggsbeloppet beräknas till ca 175 milj. kr. varav 100 milj. kr. belastar femte huvudtitelns förslagsanslag Folkpensioner och bör anvisas på tilläggsbudget. Den förordade höjningen av pensionstillskotten belastar samma anslag först nästa budgetår med ytterligare 400 milj. kr.

dels att utskottet under momenten 2 och 3 bort hemställa:

2. beträffande *tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:119 yrkandena 6 i motsvarande del och 7 och med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 2

dels antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m. med den ändringen att 1 § erhåller följande såsom *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Föreslagen lydelse

Reservanternas förslag

1 §

Vid utbetalning av en förmån som avses i denna lag skall storleken av förmånen beräknas på grundval av det basbelopp som har fastställts enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, ökat med ett tilläggsbelopp på 300 kr.

Vid utbetalning av en förmån som avses i denna lag skall storleken av förmånen beräknas på grundval av det basbelopp som har fastställts enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, ökat med ett tilläggsbelopp på 100 kr.

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om nytt pensionstillskott.

3. beträffande *tilläggsanslag till Folkpensioner*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:119 yrkande 8 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 3 till Folkpensioner på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 100 000 000 kr.

6. Karin Nordlander (vpk) anser

att utskottet under momenten 2 och 3 bort hemställa:

2. beträffande *tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkandena 6 i motsvarande del och 7 samt 1982/83:121 yrkande 2 antar i propositionen framlagt förslag till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.,
3. beträffande *tilläggsanslag till Folkpensioner*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med anledning av motion 1982/83:119 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 3 till Folkpensioner på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 300 000 000 kr.

Upphävande av beslutet om karensdagar m. m., tilläggsanslag till Bidrag till sjukförsäkringen, folkpensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften (mom. 4-6)

7. Nils Carlshamre, Allan Åkerlind, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 15 med "Kritiken mot" och slutar på s. 16 med "en lösning" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner inga skäl att nu frångå riksdagsbeslutet om ändrade regler inom sjukpenningförsäkringen. Utskottet betraktar visserligen beslutet som en temporär lösning med vissa brister men anser att beslutet motiveras fullt ut av kravet på återhållsamhet med såväl statens som försäkringens utgifter i nuvarande ekonomiskt besvärliga situation. Förslag till ändringar i det beslutade regelsystemet som kan behövas för att komma till rätta med en del av bristerna får föreläggas riksdagen i annat sammanhang. Utskottet avstyrker med det anförda propositionens förslag om upphävande av vårens

riksdagsbeslut om ändringar i sjukförsäkringen ävensom förslag om ny medelstilldelning och ändrade procentsatser för folkpensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften.

dels att utskottet under momenten 4-6 bort hemställa:

4. beträffande *upphävande av beslutet om karensdagar m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 1 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del avslår i propositionen framlagda förslag till
  - a) lag om ändring i lagen (1982:368) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.
  - b) lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.
5. beträffande *tilläggsanslag till Bidrag till sjukförsäkringen* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 2 och 1982/83:121 yrkande 5 avslår propositionens förslag om anslag till Bidrag till sjukförsäkringen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83.
6. beträffande *folkpensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 1 i motsvarande del samt 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del avslår propositionens förslag till lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter i förevarande del och motion 1982/83:119 yrkande 3.

8. Gösta Andersson, Karin Israelsson och Gunhild Bolander (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 15 med "Kritiken mot" och slutar på s. 16 med "en lösning" bort ha följande lydelse:

Riksdagens beslut om ändringar i sjukpenningförsäkringen innebar bl. a. att spännvidden mellan det högsta och det lägsta sjukpenningbeloppet minskade. Genom begränsningen av kompensationsgraden i de högsta inkomstskikten fick beslutet en klar fördelningspolitisk profil. Vidare kunde också fridagsregeln, som särskilt hårt drabbade deltids- och delårsanställda och skiftarbetande, tas bort. Härigenom värnades en svag grupp. Beslutet präglades också i övrigt av att det slog vakt om de hälsosvaga och utsatta grupperna. Ur besparingssynpunkt innebar beslutet bl. a. att folkpensionssystemet tryggas i ett längre perspektiv genom en omfördelning av avgiftsuttaget såvitt gällde sjukförsäkringsavgiften och folkpensionsavgiften.

Utskottet anser med det anförda att riksdagens tidigare beslut bör vidhållas. Propositionens förslag i nu behandlad del ävensom förslaget om medelsanvisning bör därför avslås av riksdagen.

Såvitt gäller folkpensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften visar beräkningarna i propositionen över sjukförsäkringens kostnader att det finns utrymme för en ytterligare omfördelning av avgiftsuttaget. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 1982/83:119 om att folkpensionsavgiften höjs till 10,45 % och sjukförsäkringsavgiften sänks till 8,5 % från den 1 januari 1983.

dels att utskottet under momenten 4-6 bort hemställa:

4. beträffande *upphävande av beslutet om karensdagar m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:119 yrkande 1 i motsvarande del, 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del avslår i propositionen framlagda förslag till
  - a) lag om ändring i lagen (1982:368) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
  - b) lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.
5. beträffande *tilläggsanslag till Bidrag till sjukförsäkringen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 2 och 1982/83:121 yrkande 5 avslår propositionens förslag om anslag till Bidrag till sjukförsäkringen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83.
6. beträffande *folkpensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:119 yrkandena 1 i motsvarande del och 3 och med avslag på propositionen i motsvarande del och motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del antar det i bilaga 3 såsom *Reservanternas förslag* betecknade förslaget till lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

9. Karin Nordlander (vpk) anser

att utskottet under momenten 4-6 bort hemställa

4. beträffande *upphävande av beslutet om karensdagar m. m.*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 1 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del antar i propositionen framlagda förslag till

- a) lag om ändring i lagen (1982:368) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
- b) lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.
5. *beträffande tilläggsanslag till Bidrag till sjukförsäkringen* att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkande 2 och 1982/83:121 yrkande 5 till Bidrag till sjukförsäkringen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under femte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 130 000 000 kr.,
6. *beträffande folkpensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften* att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del, 1982/83:119 yrkandena 1 i motsvarande del och 3 och 1982/83:121 yrkande 4 i motsvarande del antar det i bilaga 2 såsom *Utskottets förslag* betecknade förslaget till lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

Tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel (mom. 7)

10. Nils Carlshamre, Allan Åkerlind, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "I enlighet med" och slutar med "vid studiemedelsberäkningen" bort ha följande lydelse:

I enlighet med vad utskottet anfört ovan (res. 4) avstyrker utskottet bifall till det nu förevarande förslaget i propositionen om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel.

dels att utskottet under moment 7 bort hemställa:

7. *beträffande tilläggsbelopp vid beräkning av studiemedel* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 7 avslår i propositionen framlagt förslag till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel.

11. Gösta Andersson (c), Karin Israelsson (c), Karin Nordlander (vpk) och Gunhild Bolander (c) anser

att utskottet under moment 7 bort hemställa:

7. beträffande *tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1982/83:108 i motsvarande del och 1982/83:121 yrkande 7 antar i propositionen framlagt förslag till lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel.

Förlängt barnbidrag och studiebidrag (mom. 8)

12. Nils Carlshamre, Allan Åkerlind, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Socialutskottet har" och slutar med "och studiebidraget" bort ha följande lydelse:

Av skäl som utskottet anfört ovan (res. 4) avstyrker utskottet bifall till propositionens förslag om höjning av det förlängda barnbidraget och studiebidraget.

dels att utskottet under moment 8 bort hemställa:

8. beträffande *förlängt barnbidrag och studiebidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:108 i motsvarande del avslår i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349) och motion 1982/83:121 yrkande 8.

13. Gösta Andersson (c), Karin Israelsson (c), Karin Nordlander (vpk) och Gunhild Bolander (c) anser

att utskottet under moment 8 bort hemställa:

8. beträffande *förlängt barnbidrag och studiebidrag*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och motion 1982/83:121 yrkande 8 samt med avslag på motion 1982/83:108 i motsvarande del antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349).

Låginkomsttagares och deltidsanställdas ställning inom ATP-systemet (mom. 10)**14. Karin Nordlander (vpk) anser**

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "vid beskattningen" bort ha följande lydelse:

Genom att ATP-rätten är knuten till inkomsten under de 15 bästa åren bevaras de klasskillnader som finns i arbetslivet även mellan pensionärerna. Också i förhållande till premieinbetalningen är ATP-systemet orättvist. För full ATP-rätt är det tillräckligt med 30 års intjänandetid. ATP-avgift erläggs däremot för alla yrkesverksamma år. Genom att låginkomsttagare i allmänhet har en längre yrkesverksam tid än höginkomsttagare, som i stället i regel har en längre utbildningstid, får de förra bidra med avgifter under en förhållandevis längre tid. Inflationen har också medfört att allt högre inkomster grundar rätt till ATP samtidigt som pensionsrätten vid låga inkomster successivt urholkas.

Enligt utskottets uppfattning är det mot den nämnda bakgrunden angeläget att en översyn av ATP-systemet sker med det syfte som framgår av motion 1981/82:265.

dels att utskottet under moment 10 bort hemställa:

10. beträffande *låginkomsttagares och deltidsanställdas ställning inom ATP-systemet*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:265 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Bilaga 1.1

Förslag till

Lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid utbetalning av en förmån som avses i denna lag skall storleken av förmånen beräknas på grundval av det basbelopp som har fastställts enligt 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring, ökat med ett tilläggsbelopp på 300 kronor.

2 § Följande förmåner skall beräknas på det sätt som anges i 1 §

1. folkpension i form av ålderspension, förtidspension, sjukbidrag, änkepension, barnpension, barn tillägg, handikappersättning och vårdbidrag enligt 6–9 kap. lagen (1962: 381) om allmän försäkring

2. allmän tilläggs pension i form av ålderspension, förtidspension, sjukbidrag, änkepension och barnpension enligt 12–14 kap. lagen (1962: 381) om allmän försäkring

3. pensionstillskott enligt lagen (1969: 205) om pensionstillskott

4. hustrutillägg enligt lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

5. delpension enligt lagarna (1975: 380 och 1979: 84) om delpensionsförsäkring

6. livränta enligt lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring

7. livränta enligt lagen (1977: 265) om statligt personskadeskydd

8. ersättning enligt lagen (1977: 267) om krigsskadeersättning till sjömän

9. livränta som avses i lagen (1977: 268) om uppräknings av yrkesskadelivräntor m. m. och lagen (1977: 269) om uppräknings av statliga yrkesskadelivräntor m. m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången i fråga om förmåner som beräknas med ledning av basbeloppet för år 1983.

Bilaga 1.2

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 368) om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att lagen (1982: 368) om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring inte skall träda i kraft såvitt avser 3 kap. 4 § första stycket, 9, 10 och 11 §§ samt 4 kap. 4, 5, 10 och 14 §§.

Bilaga 1.3

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 369) om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981: 691) om socialavgifter i den lydelse paragrafen har erhållit genom lagen (1982: 369) om ändring i nyssnämnda lag skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Förelagen lydelse*2 kap.
1 §

En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. <i>sjukförsäkringsavgift</i> med 9,00 procent,	1. <i>sjukförsäkringsavgift</i> med 9,50 procent,
2. <i>folkpensionsavgift</i> med 9,95 procent,	2. <i>folkpensionsavgift</i> med 9,45 procent,
3. <i>tilläggsavgift</i> efter den procentsats som anges i särskild lag,	
4. <i>delpensionsavgift</i> med 0,50 procent,	
5. <i>barnomsorgsavgift</i> med 2,20 procent,	
6. <i>arbetskadavgift</i> efter den procentsats som anges i särskild lag,	
7. <i>arbetsmarknadsavgift</i> med 0,80 procent,	7. <i>arbetsmarknadsavgift</i> med 1,30 procent,
8. <i>arbetarskyddsavgift</i> med 0,155 procent,	
9. <i>vuxenutbildningsavgift</i> med 0,25 procent samt	
10. <i>lönegarantiavgift</i> med 0,20 procent.	

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggsavgift.

Staten betalar inte arbetskadavgift.

Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare

Härigenom föreskrivs att lagen (1982:370) om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare inte skall träda i kraft.

Förslag till**Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)**

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § och 3 kap. 6 § studiestödslagen (1973: 349)¹ skall ha nedan angiven lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 kap.

1 §

Studerande vid grundskolan har rätt till förlängt barnbidrag med 250 kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket han fyllt 16 år.

Studerande vid grundskolan har rätt till förlängt barnbidrag med 275 kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket han fyllt 16 år.

Detsamma gäller studerande som deltagit i motsvarande undervisning vid skola som avses i 33 eller 34 § skollagen (1962: 319).

3 kap.

6 §

Studiebidrag utgår med 250 kronor i månaden.

Studiebidrag utgår med 275 kronor i månaden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

¹ Lagen omtryckt 1981: 579.

Förslag till

Lag om tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel

Härigenom föreskrivs följande.

Vid bestämmandet av studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen (1973: 349) skall det basbelopp som har fastställts enligt 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring ökas med ett tilläggsbelopp om 300 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången i fråga om studiemedel som beräknas med ledning av basbeloppet för år 1983.

Bilaga 2

Utskottets förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 369) om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981: 691) om socialavgifter i den lydelse paragrafen har erhållit genom lagen (1982: 369) om ändring i nyssnämnda lag skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Utskottets förslag*

2 kap.
1 §

En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. <i>sjukförsäkringsavgift</i> med 9,00 procent,	1. <i>sjukförsäkringsavgift</i> med 9,50 procent,
2. <i>folkpensionsavgift</i> med 9,95 procent,	2. <i>folkpensionsavgift</i> med 9,45 procent,
3. <i>tillägspensionsavgift</i> efter den procentsats som anges i särskild lag.	
4. <i>delpensionsavgift</i> med 0,50 procent,	
5. <i>barnomsorgsavgift</i> med 2,20 procent,	
6. <i>arbetsskadeavgift</i> efter den procentsats som anges i särskild lag.	
7. <i>arbetsmarknadsavgift</i> med 1,30 procent, ¹	
8. <i>arbetarskyddsavgift</i> med 0,155 procent,	
9. <i>vuxenutbildningsavgift</i> med 0,25 procent samt	
10. <i>lönegarantiavgift</i> med 0,20 procent.	

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tillägspensionsavgift.

Staten betalar inte arbetsskadeavgift.

¹ Lydelse enligt utskottets förslag i betänkande SfU 1982/83:9.

Reservanternas förslag till**Lag om ändring i lagen (1982: 369) om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter**

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981: 691) om socialavgifter i den lydelse paragrafen har erhållit genom lagen (1982: 369) om ändring i nysnämnda lag skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Reservanternas förslag*

2 kap.

1 §

En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. *sjukförsäkringsavgift*

med 9,00 procent.

2. *folkpensionsavgift*

med 9,95 procent.

1. *sjukförsäkringsavgift*

med 8,50 procent.

2. *folkpensionsavgift*

med 10,45 procent

3. *tilläggsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag.4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent.5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent.6. *arbetskadavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag.7. *arbetsmarknadsavgift* med 0,80 procent.8. *arbetarskyddsavgift* med 0,155 procent.9. *vuxenutbildningsavgift* med 0,25 procent samt10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggsavgift.

Staten betalar inte arbetskadavgift.

Finansutskottets yttrande

1982/83:2 y

över proposition 1982/83:55 om upphävande av beslutet om karensdagar, m. m.

*Till skatteutskottet,
socialförsäkringsutskottet,
socialutskottet,
jordbruksutskottet och
arbetsmarknadsutskottet*

Beträffande proposition 1982/83:55 om upphävande av beslutet om karensdagar, m. m., jämte motioner vill utskottet anföra följande.

Obalanserna i den svenska ekonomin har vuxit sig allt starkare. Budgetunderskottet har sedan mitten av 1970-talet vuxit som andel av BNP från 2 % till 13 % 1982. Den totala konsumtionen har ökat samtidigt som industriproduktionen i det närmaste stagnerat. Skillnaden i tillväxt mellan produktion och konsumtion har kommit till uttryck i ett växande bytesbalansunderskott som finansierats med ökad statlig upplåning. Den statliga utlandsskulden värderas nu till 100 miljarder kronor. Det krävs kraftiga ökningar av industriproduktionen och exporten för att motsvara de ökade räntekostnaderna.

Det krävs nu krafttag för att vända den ekonomiska utvecklingen. Vi måste hålla tillbaka konsumtion och stimulera produktion och investeringar. Åtstrammingsåtgärderna måste drabba alla efter bärkraft. Det är emellertid enligt utskottets mening utomordentligt angeläget att de begränsningar som måste vidtas inte belastar de sämst ställda i samhället. Det kärva ekonomiska läget får inte tas till intäkt för att radera det sociala trygghetssystem som byggts upp i vårt land. Det är tvärtom nödvändigt att värna om grundtryggheten i ett läge då det krävs åtgärder, som innebär påfrestningar på stora befolkningsgrupper. Utskottet ser det därför som väl motiverat att återställa de tidigare bidragsnivåerna i pensionssystemet, sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och kommunala barnomsorgen. Dessa åtgärder är en viktig förutsättning för att skapa vilja och förståelse för att genomföra de övriga åtgärder som behövs för att vända den ekonomiska utvecklingen.

Det statsfinansiella läget är emellertid sådant att dessa åtgärder, som innebär ökade offentliga utgifter, måste kompenseras med motsvarande inkomstförstärkningar. Det är inte ansvarsfullt att tillåta att ens dessa angelägna utgiftsökningar skulle få leda till ytterligare ökat underskott i de offentliga finanserna. Redan tillväxten i räntekostnaderna för de tidigare

årens upplåning beräknas bli ca 11 miljarder kronor mellan 1982/83 och 1983/84. Att låta underskottet växa ytterligare genom att underlåta att finansiera nödvändiga utgiftsökningar skulle öka räntebelastningen i framtiden än mer.

Vidare skulle de ökade utgifterna till hushållen, om de inte finansierades, stimulera den inhemska efterfrågan och driva upp den privata konsumtionen och därmed motverka devalveringens syften. Som utskottet anført är det nödvändigt att begränsa den inhemska konsumtionsefterfrågan. I annat fall försämras bytesbalansen ytterligare och vägen mot ökad balans blir allt längre. Devalveringens kortsiktiga effekter innebär vissa påfrestningar på bytesbalansen. Dessa växer till oacceptabel storlek om den inhemska efterfrågan samtidigt tillåts expandera. Enligt utskottets mening kräver således en ansvarsfull politik, som syftar till att understödja devalveringens positiva effekter, att utgiftsökningarna finansieras med inkomstförstärkningar.

Enligt utskottets mening bör dessa förstärkningar inte drabba en begränsad grupp utan bäras av alla. Det är vidare angeläget att åtgärderna inte bidrar till att försämra den svenska industrins internationella konkurrenskraft. Utskottet kan mot denna bakgrund dela den uppfattning som redovisas i propositionen att finansieringen i första hand bör ske genom en höjning av mervärdskatten. De åtgärder som föreslås inom arbetslöshetsförsäkringen för att förbättra de arbetslösas ekonomiska situation bör finansieras inom försäkringssystemet med en höjning av avgifterna till arbetsmarknadsfonden.

En höjning av mervärdskatten från 17,7 % till 19 % leder till en allmän höjning av prisnivån med ca 1 %. Det finns vissa grupper, främst barnfamiljer, som drabbas särskilt hårt av en momshöjning. Det finns därför enligt utskottet fog för att kompensera barnfamiljerna genom höjda barnbidrag och genom att öka livsmedelssubventionerna för att begränsa prisökningarna på baslivsmedel. Utskottet tillstyrker mot bakgrund härav förslagen att höja barnbidragen med sammanlagt 750 milj. kr. räknat för helår. Hur fördelningen bör göras mellan en generell bidragshöjning och en höjning av flerbarnstillägget får ankomma på vederbörande utskott att bedöma. Vidare bör livsmedelssubventionerna öka med 230 milj. kr. räknat för helår, vilket i konsumentledet kan beräknas motsvara en utgiftsminskning för hushållen med närmare 300 milj. kr. Härigenom undanröjs effekten på subventionerade baslivsmedel som monshöjningen annars skulle få.

Det finns enligt utskottets mening anledning att närmare studera åtgärdernas totala effekter, framför allt med avseende på konsekvenserna för statsbudgeten. Enligt propositionen beräknas förslagen innebära ökade utgifter för statsbudgeten och socialförsäkringssektorn med totalt 7,3 miljarder kronor som helårseffekt. Inkomsterna beräknas till 7,1 miljarder kronor. Till den del dessa åtgärder direkt berör statsbudgeten beräknar utskottet att åtgärderna sammanlagt leder till en förstärkning med närmare

1 miljard kronor. För ATP-systemet och arbetslöshetsförsäkringen, som i huvudsak ligger utanför statsbudgeten, beräknas totaleffekten bli ett underskott med drygt 1,1 miljarder kronor. Det sammanlagda resultatet blir således, som även framgår av propositionen, en skillnad på ca 0,2 miljarder kronor, som motsvarar livsmedelssubventionerna, vilka utgör kompensation för totalfinansieringens effekter.

Det bör i detta sammanhang noteras att åtgärderna avseende sjukförsäkringen och folkpensionerna i sin helhet faller på statsbudgeten. I det begrepp som i den ekonomiska analysen i nationalbudgeterna kallas den konsoliderade offentliga sektorn ingår de tre delsektorerna stat, kommuner och socialförsäkringssektorn. Begreppet staten i detta sammanhang liksom i nationalräkenskaperna är en statistisk konstruktion som inte innefattar allmän sjukförsäkring eller erkända arbetslöshetskassor. KAS och folkpensioner inryms däremot numera i staten.

I propositionen görs uppskattningar av de indirekta effekterna i form av ökade skatteinkomster. Dessa avser de statliga skatterna och beräknas till 1,1 miljarder kronor. Kassamässigt tillförs emellertid staten även kommunal-skatterna på förmånerna. Skatterna utbetalas till kommunerna med två års eftersläpning. Under 1983 och 1984 förstärks därför statsbudgeten med dessa inkomster. En överslagsmässig beräkning av hur statsbudgeten påverkas innevarande och nästa budgetår utvisar att åtgärderna i stort sett balanseras budgetåret 1982/83 och ger ett kassamässigt överskott på närmare 3 miljarder kronor budgetåret 1983/84. Överskottet bortfaller år 1985, då medel utbetalas till kommunerna till följd av ökat skatteunderlag 1983.

Med anledning av vad som sägs i *motion 112* av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) om beräkning av effekterna av momshöjningen vill utskottet anföra följande. Motionärerna anser att propositionens beräkning av effekterna är grovt överdrivna. Man jämför med finansutskottets kalkyler hösten 1981 då skattesatsen skulle sänkas lika mycket som den nu föreslås bli höjd. Effekten härav beräknades då till 3 miljarder kronor.

När konsumtionskattesatsen justeras antas som regel, förutsatt att inte andra åtgärder vidtas samtidigt som påverkar konsumtionsbeteendet, att konsumenterna påverkas så att om exempelvis skatten sänks ökar konsumtionsvolymen. Därigenom minskar skattebortfallet jämfört med om konsumtionen skulle varit oförändrad. Hösten 1981 antog finansutskottet i sina beräkningar att så skedde. I de nu föreliggande kalkylerna i propositionen har inte antagits att konsumtionsvolymen påverkas av skattesatsens höjning. Skälet härför är att hushållens köpkraft hålls uppe av de förbättringar som föreslås i de olika bidragssystemen. Genom att dessa åtgärder vidtas samtidigt finns det inte skäl att räkna med någon motverkande effekt på konsumtionsvolymen till följd av skattehöjningen. Utskottets kalkyler utförda på motsvarande sätt som föregående år men med en högre prisnivå och med beaktande av detta resonemang leder till en effekt som är obetydligt lägre än de 4,5 miljarder kronor som anges i propositionen.

Riksrevisionsverket kommer att under första hälften av december till regeringen överlämna en beräkning av statsbudgetens inkomster för nästa budgetår. Verket har med anledning härav begärt in underlag från berörda myndigheter och avser att revidera sina tidigare beräkningar. Det finns enligt utskottets mening skäl att, när säkrare underlag föreligger, på nytt bedöma effekterna av momshöjningen. Skulle det då visa sig att mervärdeskatten inte ger de inkomster för staten som motsvarar de av utskottet ovan tillstyrkta utgiftsökningarna utgår utskottet från att regeringen föreslår kompletterande åtgärder för att finansiera dessa.

I *motionerna 120* av Ola Ullsten m. fl. (fp) och *118 (112)* av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) anføres att en höjning av mervärdeskatten skulle dämpa efterfrågan alltför kraftigt. När den borgerliga regeringen hösten 1981 devalverade den svenska kronan föreslog regeringen i stället en sänkning av mervärdeskatten. En momshöjning leder till kraftiga reallönesänkningar, menar motionärerna. Detta kan endast leda till ytterligare avmattning av konjunkturen och en ökad arbetslöshet. En momshöjning är enligt motionärerna det sämsta sättet att åstadkomma den önskade finansieringen.

Som utskottet redovisat innebär höjningen av mervärdeskatten en köpkraftindragning som, tillsammans med avgiftshöjningar till arbetsmarknadsfonden, skulle motsvara de ökade disponibla resurser som återställandet av de sociala förmånerna i pensionssystemet, sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och barnomsorgen skulle innebära. Om hushållens totala köpkraft återställs på detta sätt finns det enligt utskottets mening inte skäl för att påstå att åtgärderna i proposition 55 skulle leda till realinkomstförsämringar och ökad arbetslöshet. Åtgärderna innebär endast en fördelningspolitiskt motiverad omfördelning inom hushållssektorn. Utskottet delar inte motionärernas bedömning av effekterna av de föreslagna åtgärderna.

I *motion 106 (99)* av Ulf Adelsohn m. fl. (m) anføres att momshöjningen leder till utgiftsökningar för de enskilda hushållen som är lika stora som eller större än de påslag på förmåner och bidrag som föreslås. Om inte momsen höjs bibehåller hushållen i motsvarande mån sin köpkraft. Därmed bortfaller, enligt motionärerna, motiven för att höja momsen och förbättra de olika förmåner och bidrag som föreslås i propositionen. Endast förslaget om höjning av flerbarnsstödet godtas i motionen. Man anvisar finansiering av förslaget genom minskade livsmedelssubventioner. Något konkret yrkande på detta framläggs emellertid inte.

Som utskottet anfört talar främst fördelningspolitiska skäl för att återställa de bidragsnivåer som tidigare gällt. Ett återställande av ersättningsnivåerna ger 7,3 miljarder kronor till de direkt berörda grupperna barnfamiljer, arbetslösa, pensionärer, studerande, sjuka och handikappade. Detta betalas av samtliga hushåll genom momshöjningen och avgiftshöjningen. Den fördelningspolitiska effekten för hushållen av åtgärderna är därmed uppen-

bar. Motionärerna hävdar å ena sidan att bidragsökningen blir mindre än skattehöjningen, dvs. åtgärderna överfinansieras. Å andra sidan påstår man att förslagen totalt sett leder till en försämring av budgetsaldot, dvs. att åtgärderna underfinansieras. Detta är varken konsekvent eller, som framgått, korrekt. Utskottet kan således inte godta den uppfattning som kommer till uttryck i motionen vad gäller förslagen i proposition 55.

I *motion 128* av Lars Werner m. fl. (vpk) tillstyrker man regeringens förslag till förbättringar av transfereringarna. Endast på två punkter som avser flerbarnstilläggen och sloandet av KAS för ungdomar under 18 år avviker man från regeringens förslag. När det gäller finansieringen av de förslag man accepterar anger motionärerna i stället för momshöjningen flera egna finansieringskällor, som tillsammans med höjningen av arbetsgivaravgiften beräknas öka inkomsterna med 5,7 miljarder kronor. Återtagandet av beslutet om karensdagar i sjukförsäkringen anser inte motionärerna behöver finansieras då karensdagarna ännu inte införts.

Utskottet delar inte motionärernas syn vad gäller finansieringen av förbättrade förmåner inom sjukförsäkringen. I den statsbudget som riksdagen fastställt för budgetåret 1982/83 har utgifterna för sjukförsäkringen beräknats med förutsättningen att bl. a. karensdagar införs den 1 januari 1983. Om dessa karensdagar slopas innebär det ökade utgifter, och om dessa inte finansieras leder det till ökat budgetunderskott. Som utskottet angett tidigare faller inkomst- och utgiftsförändringarna i sjukförsäkringen helt inom statsbudgeten. Förslagen till inkomstförstärkningar i motion 128 innebär således inte att de föreslagna åtgärderna totalfinansieras. Enligt utskottets mening är det angeläget att utgifterna finansieras redan från årsskiftet 1982/1983, då de träder i kraft. Det får ankomma på skatteutskottet att bedöma huruvida de motionsvägen framlagda skatteförslagen kan ge effekter redan fr. o. m. 1983. Enligt utskottets mening är det emellertid uppenbart att de inkomstförstärkande åtgärderna inte i tillräckligt hög grad kan bidra till att finansiera utgiftsförslagen. Utskottet kan därför inte tillstyrka finansieringsalternativet enligt motion 128.

Utskottet tillstyrker att åtgärderna att förbättra ersättningsnivåerna i pensionssystemet, sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, barnomsorgen och barnbidragen totalfinansieras med en höjning av mervärdeskatten och arbetsgivaravgiften till arbetslöshetsförsäkringen. Behovet av att åtgärderna totalfinansieras är enligt utskottets mening så angeläget att detta bör komma till uttryck i riksdagens beslut vad gäller dessa utgiftsökningar. Förslagen i propositionens olika bilagor bör godkännas, antas eller medel anvisas endast på det uttryckliga villkoret att riksdagen bifaller förslagen om höjning av mervärdeskatten respektive höjning av arbetsgivaravgiften till arbetslöshetsförsäkringen.

Stockholm den 2 december 1982

På finansutskottets vägnar

MATS HELLSTRÖM

Närvarande: Mats Hellström (s), Lars Tobisson (m), Paul Jansson (s), Arne Gadd (s), Lennart Blom (m), Per-Axel Nilsson (s), Tage Adolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Christer Nilsson (s), Torsten Karlsson (s), Filip Fridolfsson (m), Rolf Wirtén (fp), Carl-Henrik Hermansson (vpk), Gunnar Nilsson i Eslöv (s) och Rolf Andersson (c).

Avvikande meningar

1. Lars Tobisson (m), Lennart Blom (m), Tage Adolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Filip Fridolfsson (m), Rolf Wirtén (fp) och Rolf Andersson (c) anser att utskottets yttrande bort lyda:

De internationella betingelserna för den svenska ekonomin har förändrats på ett dramatiskt sätt sedan början av 1970-talet. Detta har drabbat alla länder i västvärlden men i vissa centrala avseenden har den svenska utvecklingen varit sämre än det internationella genomsnittet. Industriproduktionen har utvecklats svagt och bytesbalansunderskottet är större än genomsnittet för Västeuropa i övrigt. I andra avseenden har Sverige klarat sig bättre. Det gäller framför allt att hålla sysselsättningen uppe. Fram till devalveringen var inflationstakten i avtagande.

Flera av de problem som finns i den svenska ekonomin i dag är emellertid inte enbart betingade av den internationella utvecklingen. Många svårigheter är av långsiktig eller strukturell natur. De kommer att finnas kvar även vid en konjunkturuppgång. Flera betydelsefulla insatser har emellertid gjorts de senaste åren för att vända utvecklingen åt rätt håll.

Ett av de största problemen i den svenska ekonomin har varit öknings-takten i den offentliga sektorn. Ökningen har varit större än i ekonomin som helhet.

De statliga utgifterna har vuxit betydligt snabbare än inkomsterna, vilket gjort att vi fått ett mycket stort budgetunderskott. Utgiftstillväxten har till stor del varit automatisk. Genom regelsystemet har utgifterna knutits till prisutvecklingen, löneutvecklingen, demografiska faktorer etc.

Växande budgetunderskott skapar inflation, hög ränta och minskat utrymme för industrins investeringar. Enligt utskottets mening måste ett väsentligt inslag i den ekonomiska politiken vara att förhindra att budgetunderskottet ökar i reala termer. De borgerliga regeringarna inledde en nödvändig sanering av statsfinanserna.

Utskottet anser att det är nödvändigt att hålla tillbaka de offentliga utgiftsökningarna. Ansträngningarna att minska budgetunderskottet måste

göras på utgiftssidan samtidigt som tillväxtfrämjande åtgärder måste vidtas. Det höga skattetrycket, det högsta inom OECD-området, kan inte höjas ytterligare utan att allvarliga effekter uppkommer på arbetsvilja, nyföretagande och skattemoral.

De borgerliga regeringarna vidtog med början hösten 1980 vissa åtgärder för att bryta utgiftsutvecklingen. Bl. a. togs den automatiska kompensatio- nen för energiprishöjningar bort i pensions- och studiemedelssystemet. Samtidigt vidtoges vissa kompensande åtgärder för de ekonomiskt svagaste grupperna. Vidare beslutade riksdagen hösten 1981 om förenklade statliga regler inom barnomsorgen. Besluten decentraliserades och reglerna förenk- lades. Genom riksdagsbeslutet kommer all kommunal barnomsorg att värderas lika och skall ges statligt stöd. Alla barn skall få del av pedagogisk verksamhet. Riksdagsbeslutet om förenklade regler för barnomsorgen innebar en besparing utan att målet för barnomsorgens innehåll och utveckling ändrades till det sämre.

Genom beslut våren 1982 minskades sjukförsäkringens utgifter. Ersätt- ningsnivån för korttidssjuka sänktes och spännvidden i kompensationsgra- den minskades genom begränsningar i de högre inkomstskikten.

Så sent som i våras godtog riksdagen vissa ändringar i arbetslöshetsför- säkringen som innebar besparingar i statens utgifter samtidigt som ersätt- ningsnivån höjdes från den 1 juli 1982 från 210 till 230 kr.

Det är dessa åtgärder inom pensionssystemet, sjukförsäkringen, arbets- löshetsförsäkringen och den kommunala barnomsorgen som regeringen i proposition 55 nu föreslår skall tas tillbaka. Enligt utskottets mening har den statsfinansiella utvecklingen sedan besluten fattades snarare stärkt motiven för de tidigare besluten. Utskottet ser därför inte skäl att tillstyrka regeringens förslag.

De tidigare riksdagsbesluten vad gäller t. ex. sjukförsäkringen och barnomsorgen får effekt först 1983. För att dessa åtgärder skall upphävas föreslår regeringen att mervärdesskatten höjs med 2 procentenheter från 21,51 % till 23,46 % och att arbetsgivaravgiften till arbetsmarknadsfonden höjs med en halv procentenhet. Den sammanlagda effekten av förslagen i proposition 55 innebär således att mellan 1982 och 1983 höjs skatterna samtidigt som bidragsnivåerna hålls oförändrade. Utskottet motsätter sig bestämt en höjning av skattetrycket.

Redan devalveringen bidrar till att höja prisnivån 1983 med ca 5 %. Detta leder till påtagliga reallönesänkningar och försämrad standard. Att dessutom höja mervärdesskatten innebär en ytterligare påspädning av inflationen med 1,2 %. Detta leder till avmattning av konjunkturen och risk för ökad arbetslöshet. En momshöjning slår främst mot de grupper som är ekono- miskt sämst rustade.

Utskottet kan inte heller acceptera de förslag till skattehöjningar som föreslås i motion 128 som innebär bl. a. skärpningar i marginalskatterna och slopande av skattefondsparande.

2. Carl-Henrik Hermansson (vpk) anser att utskottets yttrande bort lyda:

Den ekonomiska krisen är djup och långvarig. Den innebär successivt försämrade levnadsvillkor för folkflertalet. Arbetslösheten drabbar främst arbetare och lägre tjänstemän eller ungdom och kvinnor i dessa skikt, som ännu inte kommit in på arbetsmarknaden. Reallöneförsämringarna träffar hårdast de breda grupperna av arbetare och lägre tjänstemän. De ekonomiska åtstramningarna riktade mot den offentliga sektorns överföringar och verksamhet drabbar också främst dessa kategorier. Krisens bördor delas inte lika. De finns som inte ens känner några bördor. De senaste åren har det varit möjligt med framgångsrik spekulation. Aktievärdena och vinsterna har stigit. Delar av storfinansen har stärkt sin makt. Krisen ställer därför fördelningspolitiken i centrum.

Den ekonomiska krisen i vårt land är orsakad av det kapitalistiska systemets motsättningar. Den är inte följden av att folkflertalet haft en "för hög" konsumtion. Krisen kan bara bekämpas med en medveten och långsiktig politik som angriper det kapitalistiska systemets maktförhållanden och anarkiska produktionssystem. Det är ingen väg ur krisen att trycka ner de arbetandes levnadsvillkor. Åtstramningspolitik som den hittills bedrivits fördjupar den ekonomiska krisen, ökar arbetslösheten och skärper orättvisorna.

Detta står helt klart såväl mot bakgrund av internationella erfarenheter som efter de 6 åren av borgerlig regeringspolitik i Sverige. De borgerliga regeringarna började göra allt större ingrepp för att radera för folkflertalet viktiga sociala erövringar. De genomdrev försämringar för pensionärer och andra grupper med basbeloppssanknutna inkomster genom att holka ur beräkningsgrunden för basbelopp. De drev igenom beslut om att införa karensdagar och försämla ersättningsnivåerna inom sjukförsäkringen, vilket främst skulle slå mot arbetarklassen. De genomdrev försämringar i arbetslöshetsförsäkringen. De försämlade statens bidrag till den kommunala barnomsorgen.

Denna borgerliga politik mötte berättigad och hård kritik inom hela arbetarrörelsen och andra folkorganisationer.

I proposition 55 drar den nya regeringen för sin del sina slutsatser av den kritik arbetarrörelsen drev mot den borgerliga regeringspolitiken och ställer förslag som i huvudsak innebär ett uppfyllande av de fyra vallöften de båda arbetarepartierna utställde, nämligen att återställa vad den borgerliga regeringen börjat radera inom sjukförsäkringssystemet och arbetslöshetsförsäkringen, att återställa beräkningsgrunden för basbeloppet och det statliga stödet för den kommunala barnomsorgen. Utskottet finner regeringens förslag i dessa delar vara välmotiverade.

Regeringen anser att dessa åtgärder som innebär ökade offentliga utgifter måste kompenseras med motsvarande inkomstförstärkningar. Utskottet finner att också denna utgångspunkt är välmotiverad. Krisen och den

borgerliga politiken, med bl. a. stora skattelättnader för höginkomsttagare, har skapat ett mycket besvärande underskott i statsbudgeten. Ökningstakten i detta underskott bör inte skärpas genom ytterligare konsumtionsexpansiva utgifter, allra minst som möjligheter finns för motsvarande inkomstförstärkningar på ett sätt som stärker de föreslagna åtgärdernas fördelningspolitiska effekter.

Det finns, såsom påpekas i motion 128, emellertid anledning att ifrågasätta om inte regeringen beräknar kostnaderna för åtgärderna något för högt. Från försäkringstagarnas synpunkt måste det te sig underligt att stoppandet av en försämring som aldrig trätt i kraft kan utgöra en kostnad (karensdagarna m. m.). Dessutom understryker regeringen att 85 % av den påstådda "karensdagkostnaden" eller ca 1 500 milj. kr. kommer att täckas med arbetsgivaravgifter och avgifter från egna företagare. Det kan sålunda hävdas att regeringen räknat för högt på kostnaderna för åtgärderna.

Regeringsförslagen innebär ökade arbetsgivaravgifter m. m. om 1,5 miljarder kronor och ökade skatteinkomster för det allmänna genom de uteblivna försäkringarna i sjukförsäkringssystemet etc. med 1,1 miljarder kronor. Det resterande beloppet som regeringen anser uppgå till 4,5 miljarder kronor vill den finansiera genom en allmän höjning av mervärdesskatten.

Utskottet har inget att erinra mot förslagen till ändrade arbetsgivaravgifter eller mot de beräkningar av ökade skatteinkomster regeringen gjort.

Däremot avvisar utskottet förslaget till en allmän höjning av mervärdesskatten. Detta förslag kan inte godtas vare sig från fördelningspolitisk eller allmän ekonomisk-politisk synpunkt.

De senaste årens ekonomiska utveckling i vårt land har inneburit en stark nedpressning av folkflertalets reala inkomster och privata konsumtion. Klasskillnaderna har ökat. Den nyss genomförda devalveringen har ytterligare accentuerat denna utveckling. Avtalsrörelsen har inletts med lönebud som för det stora flertalet kommer att innebära ytterligare kraftiga reallöneförsämringar. Regeringens förslag till skattereform kommer att medföra att de med höga inkomster däremot kommer att få större reala disponibla inkomster. Aviserade, mycket omfattande ökning av såväl hyror som matpriser kommer ytterligare att skärpa läget för det stora flertalet. Samtidigt ger devalveringen och den allmänna utvecklingen möjligheter till ökade bolags- och spekulationsvinster.

En allmän höjning av mervärdesskatten – en skatt som relativt hårdare drabbar de sämst ställda, enär de använder en större del av sina inkomster till konsumtion av momsbelagda varor – är i detta läge fördelningspolitiskt oacceptabel. Mervärdesskattens regressiva karaktär gäller speciellt när den tas ut på livsmedel och andra nödvändighetsvaror.

En allmän höjning av momsen kommer också att ytterligare beskära den redan sviktande svenska marknaden, vilket kommer att få negativa följder för den hemmamarknadsproducerande industrin. En allmän momshöjning

står därför i motsättning till kampen mot arbetslösheten.

För att de fördelningspolitiskt orättfärdiga följderna av mervärdeskatten skall motverkas bör momsen, enligt utskottets mening, differentieras. Ett ytterligare skäl härför är den allvarliga utvecklingen av livsmedelspriserna. Inriktningen på en differentiering av momsen måste vara att momsen på livsmedel sänks och på sikt slopas, att momsen icke höjs från nuvarande nivå på vissa andra oundgängliga varor medan momsen kan höjas på mera oundgängliga varor och lyxvaror. En differentiering av mervärdeskatten kräver en viss förberedelse. Riksdagen bör därför nu ta ett principbeslut om en differentiering av mervärdeskatten. Denna bör vara möjlig att genomföra från den 1 juli 1983.

Intill dess bör inte mervärdeskattesatsen ändras. Utskottet förordar därför avslag på regeringens förslag till allmän höjning av mervärdeskatten.

Det finns andra möjligheter att finansiera de i propositionen förordade åtgärderna. I motion 128 visas på fem olika förslag som tillsammans skulle ge statskassan mer än tre miljarder kronor. Dessa förslag – en ytterligare skärpning av skatten på stora förmögenheter, stora arv och gåvor, ett fullständigt slopande av skatte- och aktiefondsparandet, ett slopande av rätten till avdrag för representation, en särskild skatt på utlandsinvesteringar och en annan utformning av skatteskalorna för år 1983 så att de av regeringen föreslagna kraftiga skattelindringarna för höginkomsttagare kraftigt reduceras – har enligt utskottet en riktig fördelningspolitisk profil och är synnerligen välmotiverade. De kommer att öka statsinkomsterna med drygt tre miljarder kronor. Skulle det visa sig att dessa inkomster skulle vara otillräckliga för att helt finansiera de förordade sociala åtgärderna, förutsätter utskottet att regeringen i budgetpropositionen föreslår kompletterande åtgärder för att finansiera de utgiftsökningar utskottet tillstyrkt.

De borgerliga partierna uttrycker i sina motioner 99 (m), 112 (c) och 120 (fp) sitt avståndstagande från att de fyra vallöften genomförs och avvisar därför också löftenas finansiering. Med hänvisning till vad utskottet anfört i det föregående förordar utskottet ett avslag på dessa motioner.

Utskottet tillstyrker sålunda att åtgärderna att förbättra ersättningsnivåerna i pensionssystemet, sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, barnomsorgen och barnbidragen genomförs på sätt som förordas i motion 128. Utskottet förordar att åtgärderna totalfinansieras. Utskottet förordar att denna finansiering sker på sätt som angivits ovan och som närmare utvecklats i motion 128. Utskottet bifaller regeringens förslag till ändrade arbetsgivaravgifter men avslår dess förslag till allmän höjning av mervärdeskatten.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Motionerna	
Motioner väckta med anledning av propositionen	2
Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1981/82	3
Utskottet	4
Pensionsfrågor	5
Beräkning av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring ..	5
Vissa yrkanden beträffande ATP-förmåner	9
Sjukförsäkringen	13
Vissa yrkanden beträffande sjukförsäkringen	16
Studiestöd	19
Hemställan	20
Reservationer	22
Beräkningsgrunder för basbeloppet (m, c, vpk)	22
Tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av pensionsförmåner m. m. och tilläggsanslag till Folkpensioner (m, c och vpk)	24
Upphävande av beslutet om karensdagar m. m., tilläggsanslag till Bidrag till sjukförsäkringen, folkpensionsavgiften och sjukförsäk- ringsavgiften (m, c, vpk)	27
Tilläggsbelopp till basbeloppet vid beräkning av studiemedel (m, c, vpk)	30
Förlängt barnbidrag och studiebidrag (m, c, vpk)	31
Låginkomsttagares och deltidsanställdas ställning inom ATP- systemet (vpk)	32
Bilagor	
Bil. 1 Författningsförslag i propositionen	33
Bil. 2 Utskottets förslag till lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter	39
Bil. 3 Reservanternas förslag till lag om ändring i lagen (1982:369) om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter	40
Bil. 4 Yttrande från finansutskottet	41

